

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

04.01 – МКР. 1613 “С” 2024.09.19. 013. ПЗ

ЗОРИ ЄВГЕНІЇ АНАТОЛІВНИ

2024 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ

ННІ неперервної освіти і туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри публічного управління,
менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва
д. держ.упр., доцент _____ Сергій ПРИЛІШКО
« _____ » _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ
ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТУ
Зорі Євгенії Анатоліївни

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
(шифр і назва)

Освітня програма «Публічне управління та адміністрування»

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема магістерської кваліфікаційної роботи: «**Молодіжна політика в умовах децентралізації**»

затверджена наказом ректора НУБіП України від 19.09.2024 р. №1613 «С»
Термін подання завершеної роботи на кафедру 2024.11.12

Вихідні дані магістерської кваліфікаційної роботи: Праці науковців, законодавчі акти, офіційні дані державних органів, інформація з публічних джерел.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Роль молодіжної політики в умовах децентралізації.
2. Нормативна база формування та реалізації молодіжної політики.
3. Основні проблеми молодіжної політики у громадах.
4. Успішні практики реалізації молодіжної політики у територіальних громадах.
5. Зарубіжний досвід використання інструментів молодіжної політики для розвитку територій.
6. Рекомендації з удосконалення інструментів реалізації молодіжної політики.

Дата видачі завдання « _____ » _____ 2024 р.

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи _____ Сергій ПРИЛІШКО

Завдання прийняла до виконання _____ Євгенія ЗОРЯ

РЕФЕРАТ

Зоря Є.А. Молодіжна політика в умовах децентралізації: магістер. кваліф. робота : спец. 281 «Публічне правління та адміністрування» / Євгенія Анатоліївна Зоря ; НУБіП України; каф. публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва; керівник С.М. Приліпко, д.держ.упр., доц. – Київ, 2024. – 86 с.

Анотація. У магістерській кваліфікаційній роботі визначено роль молодіжної політики в умовах децентралізації. Вивчено нормативно-правовий механізм, який забезпечує формування та реалізацію інструментів молодіжної політики, проаналізовано законодавчі акти та механізми взаємодії між державою, бізнесом і громадою. Ідентифіковано проблеми, які перешкоджають ефективному розвитку молодіжної політики в ОТГ. Наведено успішні практики у сфері реалізації молодіжної політики на різних рівнях та вивчено зарубіжний досвід у цій сфері. На основі отриманих результатів запропоновано практичні рекомендації для вдосконалення інструментів молодіжної політики в громадах.

Ключові слова: молодіжна політика, інструменти молодіжної політики, територіальна громада, нормативно-правовий механізм, органи місцевого самоврядування, представники бізнесу, громадськість.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	8
1.1. Нормативно-правова база формування молодіжної політики.....	8
1.2. Поняття, види та форми молодіжної політики держави.....	16
1.3. Проблематика реалізації молодіжної політики в умовах децентралізації.....	22
Висновки до розділу 1.....	29
РОЗДІЛ 2.АНАЛІЗ ПРОГРАМ ПІДТРИМКИ МОЛОДІ НА ДЕРЖАВНОМУ, РЕГІОНАЛЬНОМУ ТА МІСЦЕВОМУ РІВНЯХ.....	30
2.1. Реалізація цільових програм підтримки молоді на державному рівні.....	30
2.2. Реалізація програм підтримки молоді у регіонах (на прикладі окремих областей).....	35
2.3. Реалізація програм підтримки молоді у регіонах (на прикладі окремих територіальних громад).....	40
Висновки до розділу 2.....	44
РОЗДІЛ 3. ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	46
3.1. Зарубіжний досвід формування та реалізації молодіжної політики.....	46
3.2. Завдання органів публічної влади для розвитку молодіжної політики...	56
3.3. Практичні рекомендації з удосконалення програм підтримки молоді на місцевому рівні.....	58
Висновки до розділу 3.....	61
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	66
ДОДАТКИ.....	74

ВСТУП

Сталий розвиток будь-якої держави базується на продуманій демографічній та соціальній політиці, що визначає вектори розвитку суспільства та участі окремих категорій громадян в громадському житті. Не є виключенням і державна молодіжна політика, що в призмі державного управління, визначає роль та місце молоді в позиціонуванні в суспільстві, залучені до суспільних процесів, реалізації молодіжних громадських проектів.

Проблематику реалізації молодіжної політики держави досліджувала значна кількість науковців, зокрема, Біляєв Я.М., Беззуб І., Близнюк В.В., Яценко Л.Д., Бородін Є. І., Бурлай Т. В., Костриця В. І., Близнюк В. В., Левін Р. Я., Васильєв А.О., Гринчишин С. С., Дабагян І.М., Павловська Л.І., Дроботов С.А., Комаринець С.О., Машталір С.Г. та інші. У той же час малодослідженими залишаються особливості реалізації молодіжної політики держави в умовах децентралізації.

Метою роботи є розробка векторів розвитку реалізації молодіжної політики держави в умовах децентралізації.

Для досягнення вказаної мети актуальним є вирішення наступних завдань:

- систематизувати нормативно-правову базу формування молодіжної політики;
- узагальнити поняття, види та форми молодіжної політики держави;
- виявити проблематику реалізації молодіжної політики в умовах децентралізації;
- проаналізувати реалізацію цільових програм підтримки молоді на державному рівні;
- розглянути реалізацію програм підтримки молоді у регіонах (на прикладі окремих областей);

- дослідити реалізацію програм підтримки молоді у регіонах (на прикладі окремих територіальних громад);
- узагальнити зарубіжний досвід формування та реалізації молодіжної політики;
- обґрунтувати завдання органів публічної влади для розвитку молодіжної політики;
- навести практичні рекомендації з удосконалення програм підтримки молоді на місцевому рівні.

Об'єктом дослідження є система державного управління в частині молодіжної державної політики.

Предметом дослідження є молодіжна політика в умовах децентралізації державного управління.

Для написання роботи використано наступні літературні джерела: нормативну базу в сфері реалізації молодіжної політики держави, аналітичні та статистичні дані, програми розвитку молодіжних проектів, стратегії молодіжного розвитку держави, регіонів та окремих громад, наукові розробки у сфері реалізації молодіжної політики держави в умовах децентралізації.

Методологічна база дослідження: у ході написання роботи було використано загальнонаукові методи (аналізу, синтезу, індукції, дедукції, узагальнення, систематизації, групування) та спеціальні наукові методи (аналітичні, статистичні, прогнозування, вертикального та горизонтального аналізу і інші).

Структурно робота складається зі вступу, в першому розділі наведено теоретичні основи реалізації молодіжної політики держави в умовах децентралізації, у другому розділі наведено аналіз програм підтримки молоді на державному, регіональному та місцевому рівнях, третій розділ роботи присвячено обґрунтуванню векторів розвитку молодіжної політики держави в умовах децентралізації, висновків і пропозицій, списку використаних джерел та додатків.

Робота розміщена на 86 сторінках, має 4 рисунки, 3 таблиці, список використаних джерел в роботі включає 70 найменування, 2 додатки.

Практична цінність дослідження визначається потенціалом використання авторських пропозицій для оптимізації і удосконалення програм підтримки молоді на місцевому рівні.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

1.1. Нормативно-правова база формування молодіжної політики

Поступальний розвиток держави базується на якісному розвитку молоді та системи управління молодіжною політикою. Тому актуальним є узагальнення стану та особливостей нормативно-правової бази формування та реалізації молодіжної політики держави.

Загальну базу панування та реалізації діяльності державних та місцевих органів для забезпечення прав і громадян України визначено у Конституції України [18].

Основу формування молодіжної політики держави визначає Указ Президента «Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року» від 12 березня 2021 року № 94/2021, який є інструментом стратегічного планування розвитку потенціалу молоді в громадянському суспільстві [59].

Роль та місце молоді в формування автентичного національного людського потенціалу у рамках наявних ресурсів та інструментів молодіжної політики держави визначено у Указі Президента «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30 вересня 2019 року № 722/2019 р. [60]. Даний Указ є основою для виявлення молоді серед цільових груп направленої реалізації державної політики, зокрема, на різних рівнях державного управління.

Основу розвитку молодіжної політики держави складає Закон України «Про основні засади молодіжної політики» [13]. Даний нормативний акт встановлює мету, завдання, напрямки, засади та механізми реалізації політики держави у сфері молоді, а також гарантії участь молоді у формуванні та реалізації власне молодіжної політики держави.

Молодіжна політика держави базується на інституційній підтримці, що за своєю природою є цільовою допомогою у вигляді коштів та майна держави, що надаються на певній основі для реалізації молодіжних проєктів.

Дана інституційна політика є основою забезпечення інституційного розвитку молодіжної політики України.

Даний закон встановлює і відповідне профільне поняття: «молодіжна політика - напрям державної політики, спрямований на створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов і гарантій для соціалізації та інтеграції дітей та молоді в суспільні процеси, що здійснюються в інтересах дітей та молоді та за їх участю».

Основою реалізації молодіжної політики держави є молодіжна інфраструктура, що включає будівлі та споруди, а також молодіжний простір, що використовується відповідними органами влади та місцевого самоуправління, а також суб'єктами молодіжної роботи, зокрема, і молодіжними установами та організаціями.

Даний закон також визначає мету молодіжної політики, а саме створення об'єктивних умов для самореалізації молоді та розвитку її потенціалу в Україні за рахунок підвищення рівня її конкурентоспроможності та самостійності, а також забезпечення залучення молоді до активної участі у суспільному та громадському житті.

Законом встановлено 6 основних завдань реалізації молодіжної політики держави:

- популяризації ролі та місця молоді у громадському управлінні та суспільному житті;
- підтримання соціально-політичного потенціалу молоді, зокрема, за рахунок професійного розвитку, працевлаштування, задоволення медичних, освітніх, культурних та інших потреб молодого прошарку суспільства;
- формування національно-культурної ідентичності молоді країни;
- розвиток молодіжної інфраструктури та молодіжного потенціалу;
- забезпечення розвитку міжнародного молодіжного співробітництва на різних рівнях [13].

Окремі аспекти формування молодіжної політики, зокрема, у сфері різних рухів закладено концептуально в Законі України «Про визнання пластового руху та особливості державної підтримки пластового, скаутського руху» [14]. Даний нормативний акт встановлює історичний внесок пластунів в розвитку освіти та самореалізації дітей та молоддю, а також роль держави в забезпечення молодіжних рухів в країні.

Розподіл функцій та завдань між окремими органами державної влади визначено в Указі Президента України «Про деякі заходи щодо сприяння вирішенню актуальних питань молоді» від 6 січня 2010 року № 6/2010 [61]. Основним актором реалізації молодіжної політики за даним нормативним актом є Кабінет Міністрів України, у той же час у рамках децентралізації, на нашу думку, замало функцій, завдань та ресурсів покладено на місцеві органи самоврядування.

Концепція Державної цільової соціальної програми “Молодь України” на 2021-2025 роки, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2020 р. № 1669-р. [19] визначає концептуальні аспекти практичної реалізації політики держави в сфері молоді та громадського життя на основі Європейської хартії про участь у громадському житті молоді на місцевому та регіональному рівнях.

Для досягнення цієї мети молодіжна політика охоплює такі пріоритети:

1. Створення можливостей для залучення молоді до соціального, економічного, культурного та політичного життя;
2. Створення можливостей для отримання належної та якісної освіти, гідного працевлаштування та професійного зростання молоді;
3. Формування здорового способу життя та покращення доступу та якості медичних послуг, що надаються у дружньому середовищі для молоді;
4. Підвищення обізнаності молоді щодо громадянських прав та обов’язків, створення безпечного середовища для молоді, захист її прав та підтримка молоді з особливими потребами.

Діяльність держави щодо молоді ґрунтується на таких принципах:

1. Прийняття рішень на основі доказів, знань та досвіду;
2. Підзвітність і прозорість;
3. Рівність;
4. Визнання, повага і захист прав;
5. Доступність;
6. Привітність до молоді;
7. Співпраця та залучення;
8. Міжнародне співробітництво [33].

Практичні аспекти реалізації державної політики у сфері молоді на рівня Кабінету Міністрів України викладені в наступних нормативних актах:

- Постанові КМУ «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів державної молодіжної політики та утвердження української національної та громадянської ідентичності» від 22 лютого 2012 р. № 116 [35];

- Наказі Міністерства молоді та спорту України «Про затвердження Порядку реалізації програм, проектів та проведення заходів державної політики у молодіжній сфері та сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» від 03.03.2016 № 808 [30];

- Постанові КМУ «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка» від 12 жовтня 2011 р. № 1049 [36];

- Постанові КМУ «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів державної молодіжної політики та утвердження української національної та громадянської ідентичності» від 22 лютого 2012 р. № 116 [37];

- Постанові КМУ «Про затвердження типових положень про молодіжний центр та про експертну раду при молодіжному центрі» від 20.12.2017 № 1014 [38].

Стратегія державної молодіжної політики спрямована на повний розвиток потенціалу молоді в інтересах держави та передбачає участь молодих громадян у розробці, оцінці та реалізації ключових напрямів державної молодіжної політики та умов її реалізації.

Щоб реалізувати бачення та цілі для молоді, кожна мета була розбита на конкретні цілі таким чином:

Мета I. Набуття юнаками та дівчатами суспільно прийнятних цінностей та установок. Пов'язані цілі:

- Кожній дитині та молодій людині слід надати можливість набути соціально прийнятних цінностей і ставлень.
- В ідеалі ці цінності мають бути прищеплені вдома.
- За відсутності адекватної соціалізації дітей вдома школи повинні взяти на себе відповідальність за забезпечення навчання прийнятним цінностям і розвитку позитивного ставлення.
- Релігійні та громадські організації повинні зміцнювати соціально прийнятні цінності та ставлення.
- Ці цінності та ставлення слід зміцнювати, щоб служити захистом від культурного проникнення [28].

Мета II. Забезпечення відповідної освіти для всіх молодих людей, щоб дати їм змогу відчувати особистий розвиток і зробити внесок у національний розвиток. Пов'язані цілі:

- Письмова та неписана освітня політика повинна бути ретельно переглянута.
- Таку ж увагу слід приділяти різним «інтелектам», якими наділені діти.
- Молодих людей слід навчати особистісному розвитку та національному будівництву, а також відповідну професійну орієнтацію.
- Як формальну, так і неформальну освіту та підготовку необхідно забезпечувати соціальною свідомістю та відповідальністю.
- Слід приділяти більшу увагу підготовці молодих людей, щоб вони були більш сприйнятливими до набуття технічних і професійних навичок.

- Усі діти повинні набути навичок роботи з сучасними, поширеними комп'ютерними технологіями.

- Усі незахищені групи повинні бути включені до будь-яких положень, передбачених для освіти.

- Формальні та неформальні педагоги повинні співпрацювати в наданні послуг молоді.

- Вчителі та вихователі загалом мають пройти перепідготовку для досягнення цілей Національної молодіжної політики.

Мета III. Наявність належної медичної освіти та медичних закладів для всіх молодих чоловіків і жінок. Пов'язані цілі:

- Охорона здоров'я повинна бути пріоритетом розвитку уряду Гренади.

- Кожна молода людина повинна отримати освіту з питань здоров'я, використовуючи різноманітні методи спілкування.

- Кожен молодий чоловік і жінка повинні мати доступ до медичних закладів.

- Слід приділити особливу увагу запобіганню поширенню ВІЛ/СНІДу в регіоні, оскільки ліки від нього невідомі, а пандемія загрожує знищити весь соціальний прогрес, досягнутий після здобуття незалежності.

Мета IV. Формування здорового способу життя серед юнаків та дівчат, позбавленого зловживання психоактивними речовинами, статевої розбещеності та насильства. Пов'язані цілі:

- Усі молоді люди повинні отримати освіту та підготовку для здорового способу життя та вирішення конфліктів.

- Слід заохочувати культивування здорового способу життя як найефективнішого засобу запобігання поширенню ВІЛ/СНІДу в регіоні.

- З огляду на виклики для сільського господарства в регіоні, здоровий спосіб життя має бути пов'язаний зі здоровим харчуванням і споживанням місцевої сільськогосподарської продукції.

- Молодих людей слід заохочувати та винагороджувати будь-якими можливими способами за практику здорового способу життя.

Мета V. Забезпечення можливостей технічної та професійної підготовки для всіх молодих жінок і чоловіків. Пов'язані цілі:

- Стигматизацію, пов'язану з технічними та професійними професіями, слід усунути всіма можливими засобами.

- Слід приділяти більшу увагу технічній та професійній підготовці в середніх і вищих навчальних закладах.

- Більше молодих людей повинні мати можливість обирати технічну та професійну кар'єру як перший варіант.

Молодіжна політика держави реалізується у відповідній затвердженій концепції. Документ передбачає такі стратегічні пріоритети та очікувані результати:

- активна участь молоді у суспільному житті та демократичних процесах;

- збільшення участі молоді в процесах прийняття рішень;

- збільшення залучення молоді до волонтерської діяльності;

- державна підтримка молодіжних організацій та ініціативних груп по всій країні;

- сприяння розвитку молоді та реалізації її потенціалу;

- запроваджено та функціонує інститут молодіжних працівників;

- можливості якісної неформальної освіти доступні по всій країні;

- збільшення залучення молоді до мобільності;

- здоров'я та благополуччя молоді;

- зниження рівня наркоманії та поведінкової залежності (залежність від психоактивних речовин, азартних ігор та сучасних технологій) серед молоді; підвищення обізнаності молоді з питань репродуктивного здоров'я;

- зниження рівня дитячих/ранніх шлюбів і підліткової вагітності; покращення психічного здоров'я молоді;

- зниження рівня всіх форм насильства та дискримінації щодо підлітків і молоді;

- розширення доступу до рекреаційної інфраструктури та послуг для молоді;
- підвищення рівня фізичної активності та зниження рівня ожиріння серед молоді;
- розширення економічних можливостей молоді;
- значно знизився рівень безробіття серед молоді;
- значно зменшилася частка молодих людей, які не навчаються, не працюють або не навчаються;
- зменшення нерівності у зайнятості молоді та участі в робочій силі;
- зменшення неналежних практик найму та працевлаштування молоді;
- посилення молодіжного підприємництва;
- покращення управління національною молодіжною політикою на центральному та муніципальному рівнях;
- молодіжна політика на центральному та муніципальному рівнях побудована на підході, що ґрунтується на фактах і правах;
- покращення відомчої координації реалізації Національної молодіжної політики;
- на центральному та муніципальному рівнях забезпечується участь молоді у розробці, реалізації та моніторингу молодіжної політики та відповідних програм;
- вдосконалена система реалізації та моніторингу Національної молодіжної політики [30].

Встановлено, що систему нормативно-правової бази формування та реалізації молодіжної політики держави складають як Конституція, Кодекси та закони, так і підзаконні акти та нормативні договори з іншими державами та міжнародними договорами, які встановлюють поняття, форми, методи та інструменти реалізації політики в сфері молоді.

1.2. Поняття, види та форми молодіжної політики держави

Порівняно з іншими сферами соціальної політики, молодіжна політика є відносно новим явищем. Загальне та широко поширене бачення молодіжної політики стосується різноманітних дій, які перебувають у юрисдикції міністерств освіти. Але насправді молодіжна політика є дуже широкою сферою, оскільки вона може включати участь органів влади з різних сфер, таких як соціальна сфера, охорона здоров'я, освіта, культура, національна оборона, політика зайнятості тощо.

Основними принципами молодіжної політики держави є:

- участь молоді у формуванні механізмів реалізації молодіжного потенціалу;
- рівність прав та свобод молоді;
- обґрунтованість реалізації молодіжного потенціалу в суспільстві;
- забезпечення міжвідомчої та міжсекторальної взаємодії учасників реалізації молодіжної політики.

Концепція національної молодіжної політики добре закріпилася в Європі. Європейські інституції Ради Європи та Європейського Союзу стали сильними захисниками розвитку національної політики, спрямованої на покращення становища молоді. Вони використовують різні механізми для заохочення своїх держав-членів вживати заходів для розробки міжгалузевої цілісної політики, яка сприймає молодь як ресурс і яка активно залучає молодих людей і неурядові молодіжні організації до прийняття рішень з питань, які їх стосуються [24].

Молодіжна політика держави – це:

- зобов'язання та практика уряду щодо забезпечення хороших умов життя та можливостей для молодого населення країни;
- про стандарти, а також методологію (принципи, співробітництво), цільові групи/зацікавлені сторони, обсяг (сфери втручання), бюджети;

- стратегія, яку впроваджують органи державної влади, щоб надати молодим людям можливості та досвід, які сприяють їх успішній інтеграції в суспільство та дозволяють їм бути активними та відповідальними членами суспільства та агентами змін;

- про можливості, участь, залучення, автономію, солідарність, а також добробут, навчання, дозвілля, працевлаштування;

- підходи, що варіюються від регулювання до емансипації, від запобігання до втручання, від проактивного до реактивного, орієнтованого на проблему до зосередженого на можливостях, від патерналістського до відкритого;

- державні органи, які працюють з тими суб'єктами, які беруть участь в інформуванні, розробці, реалізації молодіжної політики, такими як: молодіжні ради, молодіжні НГО, групи інтересів, молодіжні групи, молодіжні працівники, дослідники молоді, молоді люди, школи, вчителі, роботодавці, медичний персонал, соціальні працівники, релігійні групи, ЗМІ та багато іншого;

- динамічний процес із системами та структурами, які постійно змінюються.

Національна молодіжна політика в різна. Вони мають бути такими, оскільки відповідають різним викликам, мають культурну специфіку та розробляються та впроваджуються в країнах, які мають у своєму розпорядженні надзвичайно різними ресурсами.

Спираючись на ідеї, які впливають із програмних документів, потенційні переваги національної молодіжної політики включають:

- визначення національного бачення майбутнього молодих жінок і чоловіків;

- створення символу прихильності суспільства до своїх молодих громадян;

- підвищення національного статусу молодих жінок і чоловіків;

- виявлення потреб молоді;

- створення структури спільних цілей для колективних дій та координації стратегій і дій для розвитку молоді для урядових, неурядових і молодіжних організацій;
- забезпечення основи для справедливого розподілу державних ресурсів для задоволення потреб молоді;
- стимулювання можливостей інтеграції молодіжної політики в інші секторальні політики та програми;
- розробка основи для стратегічного планування, моніторингу та оцінки політики та програм, які впливають на молодь;
- надання прикладів того, як молоді жінки та чоловіки можуть брати участь у процесах прийняття рішень у своїй країні через активну участь у процесі формулювання та реалізації молодіжної політики.

Ці переваги слід пам'ятати протягом усього процесу формування політики. Кожна нація також матиме список переваг, пов'язаних із її власною унікальною ситуацією [21].

Процес формування молодіжної політики є систематичною процедурою, яка потребує ретельного продумування та планування. Хоча жоден шлях не буде абсолютно однаковим, кроки, окреслені Генеральним секретарем ООН під час Міжнародного року молоді, є корисним вступом до загального процесу, якого дотримуються багато країн.

1. Встановлення визначення молоді відповідно до національних обставин і визначення різних підкатегорій молоді в країні.
2. Визначення потреб та очікувань молоді, формулювання молодіжної політики з конкретними вказівками на необхідне законодавство та адміністративні заходи для їх реалізації, а також розподіл ресурсів і визначення відповідальних учасників.
3. Встановлення кількісного та якісного профілю соціальних, економічних, культурних і політичних характеристик кожної підкатегорії молоді з особливою увагою до демографії; політична, економічна, соціальна та культурна участь; Освіта та навчання; зайнятість, безробіття та неповна

зайнятість; здоров'я; використання вільного часу, спорт і відпочинок; правопорушення; і ставлення та очікування.

4. Оцінка тих елементів існуючої національної політики, які становлять загальну орієнтиру молодіжної політики; такі елементи можуть включати конституцію, законодавство, загальну політику розвитку та галузеву політику, а також міжнародно-правовий інструмент, який підписала країна.

5. Виявлення та оцінка різноманітних державних і неурядових програм, які прямо чи опосередковано стосуються молоді, наявних у них ресурсів (бюджет, інфраструктура, персонал, керівництво, обладнання тощо), а також оцінка категорій і частки молоді, постраждалих людей.

6. Прийняття політики урядом і її офіційне введення в дію національним законодавчим органом.

7. Широке розповсюдження програмних документів і пов'язаних із ними заяв для інформування молоді та всіх інших верств суспільства про серйозність проблем молоді, про необхідність вирішення цих проблем і забезпечення ефективної участі молоді в житті суспільства, а також роль кожного сектора суспільства в досягненні цих цілей політики.

8. Створення інституційних механізмів і процедур, спрямованих на забезпечення ефективної інтеграції молодіжної політики в національне планування розвитку та координацію всіх пов'язаних з цим заходів.

9. Реалізація політичних заходів, приділяючи увагу безперервній та ефективній участі молодих людей та створенню ефективного управління програмою та оперативної оцінки.

10. Регулярна оцінка, оцінка та коригування національної молодіжної політики.

Прийнята стратегія значно розширює можливості молодого покоління для самореалізації, а також забезпечує просування численних ініціатив на державному рівні. Це документ, який охоплює всі напрямки молодіжної політики та передбачає подальший розвиток усіх цих напрямків на основі практичного досвіду.

До форм молодіжної політики держави відносять:

- працевлаштування молоді;
- молодіжну волонтерську діяльність;
- громадянську молодіжну освіту;
- здорового та безпечного способу життя;
- молодіжну політику в умовах децентралізації;
- регіональну молодіжну політику;
- інші напрямки.

До видів молодіжної політики держави відносять:

1. Освітня молодіжна політика (формування громадських молодіжних структур в освітніх установах; розробка молодіжних освітніх програм, сприяння росту забезпечення зайнятості випускників освітніх установ);

2. Житлова молодіжна політика (удосконалення схем надання пільгових кредитів для молоді, покращення якості забезпечення молоді житлом, сприяння зростання соціального та матеріального добробуту молоді, виділення земельних ділянок під індивідуальне молодіжне житлове будівництво);

3. Екологічна молодіжна політика (зростання якості екологічних умов для життя молоді, забезпечення дотримання екологічних стандартів);

4. Економічна молодіжна політика (зростання залученості молоді до економічних процесів, у тому числі на рівні ОТГ, впровадження нових форм та методів професійної підготовки молоді; впровадження державних пільгових кредитів для молодіжного сектору);

5. Підтримка молоді у складних життєвих умовах (реалізація програм розвитку вмінь та навичок для зростання рівня самостійного життя молоді, активізація заходів з адаптації молоді до громадського життя, активізація консультативної та інформаційної допомоги для подальшого життєвого розвитку молоді);

6. Профілактична молодіжна політика (формування іміджу здорового способу життя, стимулювання заходів до фізичного та ментального розвитку та здоров'я, підтримка молодіжних оздоровчих та профілактичних заходів);

7. Сімейна молодіжна політика (сприяння створення молодіжних сімей, впровадження податкових пільг для молодіжного кредитування та розвитку молодіжного бізнесу, встановлення знижок на товари для молодих сімей).

Розглянемо типи молодіжної політики держави

Тип I молодіжної політики держави описує юрисдикції на обмеженій кількості рівнів. Ці юрисдикції — міжнародні, національні, регіональні, мезо, місцеві — є «загальними». Тобто, вони об'єднують численні функції, включаючи низку політичних обов'язків і, у багатьох випадках, судову систему та представницькі установи. Межі членства таких юрисдикцій не перетинаються. Це стосується юрисдикцій на будь-якому рівні, і це стосується юрисдикцій на різних рівнях. Територіальна юрисдикція має бути стабільною і зазвичай є стабільною протягом кількох десятиліть або більше, хоча розподіл політичних повноважень між рівнями юрисдикції є гнучким [27].

Тип II молодіжної політики держави чітко відрізняється. Він складається зі «спеціалізованих юрисдикцій». Управління типу II роздроблене на функціонально специфічні частини — скажімо, надання конкретної місцевої послуги, вирішення конкретної проблеми загального ресурсу. Кількість таких юрисдикцій потенційно величезна, а масштаби, в яких вони діють, дуже відрізняються. У їхньому існуванні немає великої фіксованості. Вони, як правило, економні та гнучкі — вони приходять і йдуть, коли змінюються вимоги до управління.

Основна відмінність полягає в тому, що молодіжної політики держави типу I має відгомони федералізму, оскільки розпорошення повноважень є відносно стабільним, тоді як молодіжна політика держави типу II повноваження є більш гнучкими, щоб мати справу з мінливими вимогами до управління.

Молодіжна політика держави за своєю суттю є динамічною концепцією, яка перетинає кілька аналітичних меж. Є 3 основні виміри молодіжної політики держави:

- Між центром і периферією (вимір центр-периферія вказує на рухи від унітарної держави до децентралізованої та відданої держави);

- Між внутрішнім і міжнародним (внутрішньо-міжнародний вимір вказує на відхід від автономної держави до все більш структурованих моделей міжнародного співробітництва та регулювання);

- Між державою та суспільством (вимір «державо-суспільство» вказує на відхід від чіткої різниці між державним і приватним, рухи від походження показують зростаючий ступінь залучення НГО та організацій громадянського суспільства до авторитетного прийняття рішень, реалізація політики, моніторинг та оцінка) [23].

Отже, під молодіжною політикою держави слід розуміти сукупність форм, методів та інструментів впливу держави на категорію громадян «молодь» з метою формування сталого ядра майбутнього розвитку суспільства. Багато практиків у молодіжній сфері, ймовірно, не дуже зацікавлені політичною та організаційною структурою молодіжної політики. Особливо існує певний брак обізнаності на високому рівні, як програми та стратегії інституцій у сфері молоді, оскільки це виглядає для практиків важкодоступним, віддаленим і не впливає на їхню щоденну роботу з молоддю. Але насправді, чим більше ми знаємо, що відбувається в молодіжній сфері, чому речі та процеси відбуваються саме так, як формується така модель молодіжної політики, тим легше буде створювати кращу синергію між політикою та практика.

1.3. Проблематика реалізації молодіжної політики в умовах децентралізації

На основі виявлення наукових трактувань поняття молодіжної політики держави доцільним є встановлення проблематики реалізації молодіжної політики в умовах децентралізації. Молодіжна політика спрямована на заохочення створення відповідного середовища для всебічного розвитку молоді для повної реалізації свого потенціалу та активної участі в усіх сферах суспільного життя.

Стукан Т. М. на місцевому рівні до головних проблем реалізації молодіжної політики виділяє недостатність коштів та практики реалізації окремих молодіжних проектів [57-58].

Як показує загальна статистика, причинами проблематики реалізації молодіжної політики в умовах децентралізації є наступна молодіжна статистика:

- 56% молоді країни не демонструють публічного інтересу до участі у суспільному житті країни та суспільства;
- 27,3% молоді знають про форми та методи участі , у молодіжному житті, проте не використовують їх;
- 16,7% молоді певним чином беруть участь у суспільному житті громадськості.

Згідно з результатами дослідження, основні проблеми, визначені серед молоді, були такими:

- відсутність інформації про заплановані заходи є проблемою для молоді, особливо в селах;
- відсутність інформаційних пунктів у школах, які б інформували молодь про специфіку різних професій, працевлаштування та попит на ринку;
- обмежена працездатність;
- невизнання стажування до стажу роботи та відсутність погодинної роботи;

- відсутність місць, де молодь могла б розважатися, накопичувати соціальний капітал, спілкуватися та отримувати неформальну освіту в усіх регіонах;

- відсутність або поганий стан спортивної інфраструктури, що є надзвичайно гострою проблемою для молоді;

- брак знань про негативні наслідки вживання легких наркотиків та азартних ігор серед молоді, а також про цькування в школі. Примітно, що цю проблему наголошували респонденти шкільного віку.

Як показали результати фокус-групових обговорень, основною проблемою, з якою стикається молодь, є обмежені можливості працевлаштування. Природно, що це було особливо актуально для респондентів віком від 18 років. У цьому контексті було визначено кілька нагальних проблем, які впливають на зайнятість і часто пояснюють високий індекс безробіття. У зв'язку з працевлаштуванням акцентували увагу на виборі професії, стажуванні, погодинній оплаті праці та кумівстві.

Як відзначає Смолянчук В., серед труднощів працевлаштування були визначені проблеми, пов'язані з вибором професії, які, на думку учасників дослідження, переважно були пов'язані з проблемами працевлаштування за власною професією. На думку респондентів, одна справа – проблема працевлаштування в цілому, а інша – низькі шанси працевлаштуватися за власною професією, яка не обов'язково пов'язана з відсутністю роботи [53].

Причому часто це пов'язано з вибором професії. У цьому контексті було наведено два аргументи: один полягає в тому, що під тиском суспільства молоді люди обирають професію, яка зовсім не є їхнім покликанням. Їх не цікавить конкретна професія і, відповідно, вони не працевлаштовуються за цією професією. Інший аргумент полягає в тому, що вибір популярних професій, також пов'язаний із соціальним тиском, не відповідає фактичному попиту на робочу силу. В умовах високої конкуренції та повсюдного кумівства молодій людині доводиться працювати не за фахом, а там, де вона є. І школярі, і респонденти старшого віку відзначили, що

важливо мати в школах спеціальні зони, де з молоддю будуть обговорювати різні професії, їх особливості та можливості працевлаштування, щоб фокус був не лише на популярних професіях, а молодь не приймати несвідомих рішень під впливом суспільства.

Як вказує Бородін Є. І. [4-6], окрім вибору професій, результати дослідження показали, що проблемою було визначено ігнорування потенціалу професійно-технічних навчальних закладів. На думку учасників дослідження, профтехучилища не є престижними, і попри бажання продовжувати там навчання, молодь відмовляється від цієї ідеї. Як зазначалося під час обговорень, продовження навчання в університеті після закінчення школи – це своєрідна традиція, яку не можна порушувати. Крім того, дітей підштовхують до вибору на користь університету протягом усього процесу соціалізації. Це доповнюється тим фактом, що професійно-технічні школи не є престижними, і, отже, дуже мало людей розглядають можливість вчитися в іншому місці за межами університету після закінчення школи.

Функціями органу формування молодіжної політики в умовах децентралізації є:

- нормативно-правове забезпечення формування молодіжної політики;
- формування стратегій розвитку та найбільш важливих напрямків молодіжної політики;
- методична робота з урахуванням провідного світового досвіду;
- забезпечення підвищення кваліфікації молодих працівників;
- фінансування та пошук джерел фінансування на реалізацію молодіжних проектів та програм.

Для реалізації пріоритетів молодіжної політики держава забезпечує розробку, реалізацію та оцінку відповідного плану дій із визначеними часовими рамками за чотирма стратегічними напрямками:

1. Участь;
2. Освіта, працевлаштування та мобільність;
3. Здоров'я;

4. Особлива підтримка та захист.

Проте у даний час не всі дані вектори розвиваються успішно.

Здоров'я та благополуччя молоді, особливо молодих жінок репродуктивного віку, буде забезпечено шляхом посилення профілактичної та паліативної медичної допомоги, особливо щодо психічного здоров'я, розладів зловживання психоактивними речовинами та проблем сексуального та репродуктивного здоров'я, які є критичними серед цієї демографічної групи. Політика передбачає прогресивний і суттєвий підхід до мобілізації технологій і даних для покращення надання медичної допомоги та конкретних втручань, щоб забезпечити маргіналізованій молоді доступ до якісної медичної допомоги. Політика також пропонує посилити загальну фізичну форму молоді шляхом формування яскравої культури спорту та фітнесу. Політика окреслює дії, які розширяють можливості молоді та забезпечать її безпеку, зміцнять правову систему для швидкого здійснення правосуддя та забезпечать цілісну підтримку для реабілітації неповнолітніх. Особливі зусилля спрямовані на забезпечення соціальної справедливості для маргіналізованої та вразливої молоді. Освіта є найважливішим засобом, який дозволяє молоді здобувати знання, а також здібності, необхідні для максимального використання всіх можливостей протягом життя. Освіта також дозволяє молоді робити позитивний внесок і повною мірою брати участь у житті суспільства. Окрім академічних знань, молоді люди потребують якісної освіти, яка також надає критично важливих професійних і життєвих навичок і забезпечує цілісний розвиток цих осіб, соціалізованих до суспільних норм.

Цілісний розвиток молоді вимагає виховання почуття громадянської відповідальності та почуття служіння. З цією метою уряд Інтегрує освіту, засновану на цінностях, у навчальну програму для шкіл і коледжів, цінуючи мистецтво та культуру, захищаючи права людини та прищеплюючи віру в соціальну справедливість. Студенти також будуть залучені до розуміння та вирішення упереджень та упереджень; вчителі будуть навчені ефективно

виконувати навчальну програму та оцінювати досягнення та прогрес. Громадські роботи будуть інтегровані в навчальну програму. Практична громадська робота може виховати почуття громадянської відповідальності та забезпечити молодим людям можливість краще взаємодіяти з суспільством. Таким чином, очікується, що всі студенти, які здобувають вищу освіту, будуть стажуватися або працювати волонтерами в неурядових або державних волонтерських організаціях.

Будуть докладені зусилля, щоб змінити сприйняття професійно-технічної освіти та уявлення про те, що вона є меншою за академічну. Централізована схема професійної підготовки середньої та вищої середньої освіти передбачає диверсифікацію освітніх можливостей для підвищення індивідуальної працевлаштування, зменшення невідповідності між попитом і пропозицією кваліфікованої робочої сили та забезпечує альтернативу для тих, хто здобуває вищу освіту. Широкомасштабна інтеграція професійно-технічної освіти з середньою освітою зміцнить цей міст між освітою та зайнятістю. Крім того, вибір торгівлі, необхідні технічні навички та тренування з навичок спілкування будуть узгоджені з потребами галузі. Буде мобілізовано медійні кампанії та консультантів, щоб поділитися інформацією про вибір кар'єри та можливі варіанти. Також будуть докладені зусилля для підвищення обізнаності про цінність і корисність професійно-технічної освіти серед ключових осіб, батьків та учнів[31].

Гринчишин С. С. вказує на те, що працевлаштування є засобом для молодих людей заробляти на життя, реалізувати свої прагнення та бути активними громадянами. Зайняті молоді жінки та чоловіки прокладають шлях до сильної економіки та відіграють центральну роль у процвітанні нації. Віддача від зайнятості тісно пов'язана з індексами розвитку, такими як здоров'я, харчування та освіта. Національна молодіжна політика передбачає майбутнє для молоді, щоб «розширити можливості молодих осіб розвивати підприємства та знаходити стабільну, продуктивну роботу». Економіки в усьому світі зазнають ключових структурних зрушень, оскільки технології та

глобалізація змінюють ландшафт зайнятості. Характер роботи та необхідні навички змінилися та впливають на зайнятість молоді та її готовність до навичок та навчання [9]. Ці зусилля необхідно доповнити чотирма наскрізними стимулюючими ініціативами:

- Реформування професійних навичок відповідно до потреб ринку, як у сільській, так і в міській місцевості;
- Раціоналізація та посилення існуючих державних схем, пов'язаних із зайнятістю, підприємництвом і кваліфікацією;
- Вжиття конкретних заходів для підтримки велика кількість міських мігрантів;
- Забезпечення залучення маргіналізованої молоді до можливостей працевлаштування.

У той же час Комаринець С.О., Машталір С.Г. відзначають, що Сільську економіку, особливо сільське господарство та суміжні галузі, необхідно відновити, щоб створити можливості для отримання прибутку, привабливі для сільської молоді. Багато молодих людей мігрують із сіл у міста в пошуках кращих можливостей заробітку, часто ціною поганих умов життя та праці. Зміцнення сільськогосподарської економіки усуне цей розрив і дозволить сільській молоді знайти реальні можливості у своїх селах [16].

Основна проблематика реалізації молодіжної політики в умовах децентралізації, на нашу думку:

- відсутність якісного розподілу фінансового та управлінського потенціалу та функцій державного управління на різних рівнях;
- непродумана стратегія держави та відсутність відповідного управлінського супроводу молодіжної політик на місцевому рівні;
- відсутність якісних кейсів реалізації державної політики в умовах децентралізації, зокрема, стосовно і молодіжної політики.

Узагальнена теоретичних основ реалізації молодіжної політики держави в умовах децентралізації встановлено відсутність єдиного наукового трактування особливостей формування та реалізації молодіжної політики

держави. Ключовими аспектами проблематики молодіжної політики держави в умовах децентралізації є відсутність цілеспрямованої стратегії та тактики просування інтересів, прав та свобод молоді в загальній концепції розвитку державного управління та державної соціальної політики, зокрема, в сфері молоді.

Висновки до розділу 1

Узагальнення теоретичних основ реалізації молодіжної політики держави в умовах децентралізації дозволило зробити наступні висновки.

Узагальнено основу нормативно-правової бази формування молодіжної політики. Виявлено ключові інструменти, форми та пріоритети планування та реалізації молодіжної політики держави, встановлено

Встановлено, що під молодіжною політикою держави слід розуміти сукупність форм, методів та інструментів впливу держави на категорію громадян «молодь» з метою формування сталого ядра майбутнього розвитку суспільства. Багато практиків у молодіжній сфері, ймовірно, не дуже зацікавлені політичною та організаційною структурою молодіжної політики. Особливо існує певний брак обізнаності на високому рівні, як програми та стратегії інституцій у сфері молоді, оскільки це виглядає для практиків важкодоступним, віддаленим і не впливає на їхню щоденну роботу з молоддю.

Узагальнення основ проблематики реалізації молодіжної політики в умовах децентралізації вказує на відсутність дієвого нормативного, управлінського та інструментального підходу до планування та організації форм та методів реалізації молодіжної політики держави на різних рівнях, зокрема, в умовах децентралізації управління і на місцевому рівня ОТГ.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРОГРАМ ПІДТРИМКИ МОЛОДІ НА ДЕРЖАВНОМУ, РЕГІОНАЛЬНОМУ ТА МІСЦЕВОМУ РІВНЯХ

2.1. Реалізація цільових програм підтримки молоді на державному рівні

Аналіз теоретико-методичних основ реалізації молодіжної політики держави вказує на можливість проведення цільової діагностики реалізації цільових програм підтримки молоді на державному рівні.

Провідним актором реалізації державної молодіжної політики в Україні є відповідне Міністерство молоді та спорту України [38], що є центральним органом формування та реалізації молодіжної політики України на державному рівні.

Загалом в проєкті державного бюджету на 2024 р. відзначалося зростання у 2 рази бюджету держави на фінансування молоді та спорту, що є позитивною рисою, на нашу думку. У той же час Загалом бюджет на потреби молоді та спорту на 2024 р. складав 7,512 млрд. грн., зокрема, на заходи державної молодіжної політики — 72,1 млн. грн. (0,96%); заходи з утвердження української національно-громадянської ідентичності — 22,2 млн. грн. (0,30%); розвиток фізкультури, спорту вищих досягнень та резервного спорту держави — 4255,7 млн. грн. (56,65%); підготовку національної команди до олімпійських ігор та параолімпійських ігор відповідно — 777,4 млн. грн. (10,35%) і 1096,9 млн. грн. (14,60%); розвиток спорту для інвалідів та фізично-спортивну реабілітацію — 988,8 млн. грн. (13,16%); науково-технічну діяльність у сфері спорту та фізичної культури — 10,50 млн. грн. (0,14 %); державну підтримку громадських об'єднань у сфері фізкультурно-спортивного спрямування — 76,9 млн. грн. (1,02%); розвиток спортивної медицини держави — 42,7 млн. грн. (0,57%); забезпечення діяльності апарату Міністерства — 115,1 млн. грн. (1,53%). Загалом можна побачити, що більшість бюджету на розвиток молоді та спорту було

спрямовано саме на фінансування спорту і медицини, а при цьому фінансуванню молоді було приділено мало уваги [46].

Для аналізу цільових програм підтримки молоді на державному рівні обрано Державну цільову соціальну програму «Молодь України», що розробляється на стратегічному рівні на 5 років і в даний момент затверджена Наказом Міністерства молоді та спорту України від 14.07.2021 № 2469 Про затвердження Методики оцінки ефективності виконання Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021–2025 рр. [31].

Оцінка якості реалізації даної програми проводиться Кабінетом Міністрів України Департаментом молодіжної політики спільно з Державною установою «Державний інститут сімейної та молодіжної політики».

Метою даної програми є формування оптимальних можливостей для самореалізації та розвитку молодіжного потенціалу в країні, її участь та інтеграції у суспільному житті громадськості.

У той же час відповідний досвід європейського суспільства вказує на суспільну інтеграцію молоді в громадське життя на рівні 75%, що майже в 4 рази вище українського рівня.

Для реалізації даної програми «Молодь України» на 2021–2025 рр. передбачено виділення бюджету на рівні 2212,9 млн. грн., зокрема, за рахунок державного бюджету 1450,5 млн. грн. (65,5%); 745,2 млн. грн. кошти місцевих бюджетів (33,7%); 17,2 млн. грн. за рахунок інших коштів (грантових) – 0,8%. Дані прогнози фінансування програми «Молодь України» на 2021–2025 рр. вказують на підвищений рівень централізації фінансових ресурсів за державного бюджету.

Прогнозні обсяги та джерела фінансування програми «Молодь України» на 2021–2025 рр. узагальнено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Прогнозні обсяги та джерела фінансування програми «Молодь України» на 2021–2025 рр. [31]

Джерела фінансування	Обсяг фінансування, млн. грн.	У тому числі за роками				
		2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.
Державний бюджет	1450,5	290,8	285,5	288,4	291,4	294,4
Місцеві бюджети	745,2	121,7	139,3	150,9	161,2	172,2
Інші джерела	17,2	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4
Усього	2212,9	415,9	428,3	442,7	456,0	470,0

Прогнозні обсяги та джерела фінансування програми «Молодь України» на 2021–2025 рр. вказують на наступні тренди:

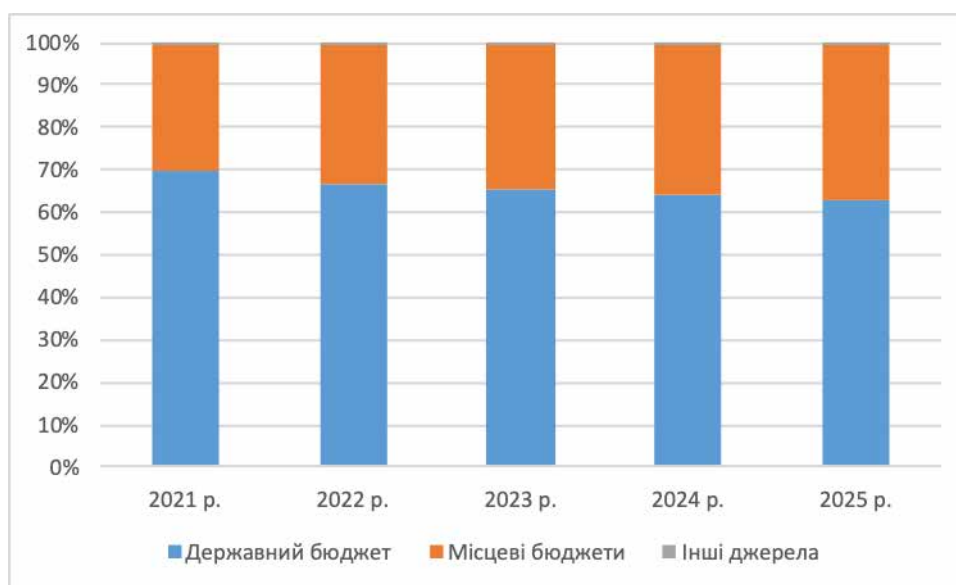

Рис. 2.1. Структурний розподіл фінансування програми «Молодь України» на 2021–2025 рр., %

Джерело: складено автором

- структурний розподіл фінансування програми «Молодь України» на 2021–2025 рр. (рис. 2.1) вказує на стабільність відносного рівня фінансування за грантовими джерелами; по рокам держава забезпечила збільшення фінансування статей загалом, та і на державному і місцевому рівнях на 3%, щоб нівелювати негативний вплив інфляції на реалізацію заходів за вказаними напрямками;

- аналіз очікуваних результатів виконання програми «Молодь України» на 2021–2025 рр. (додаток А) передбачає зростання рівня молодіжної компетенції з 13,26% до 14,31% стосовно активності залучення молоді в громадське життя; підвищення рівня культури молодіжного волонтерства і його залучення до волонтерської діяльності для наближення перемоги має зрости майже на 25% по відношенню до сучасного рівня;

- активізація залучення молоді до процесів ухвалення рішень в суспільстві має зрости майже на 4000 осіб або на 24% від сучасного рівня; зростання рівня молодіжної згуртованості на 20% забезпечить покращення молодіжного потенціалу;

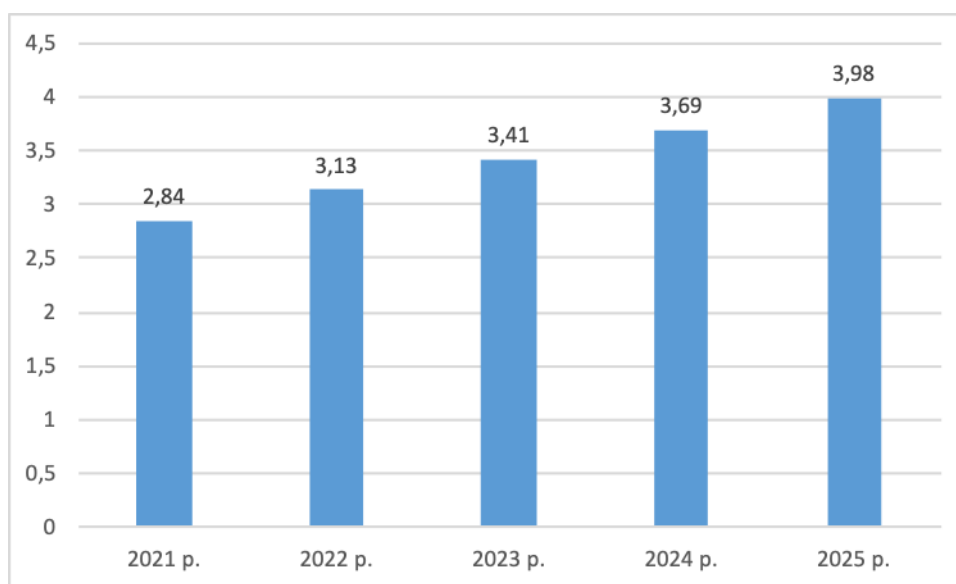

Рисунок 2.2 – Частка молоді, яка залучена до діяльності ДУ «Всеукраїнський молодіжний центр», %

Джерело: складено автором

- важливу роль приділено забезпеченню функціонування молодіжних центрів та сприянню формування умов для розвитку інституційної спроможності інститутів молодіжного громадянського суспільства (рис. 2.2);

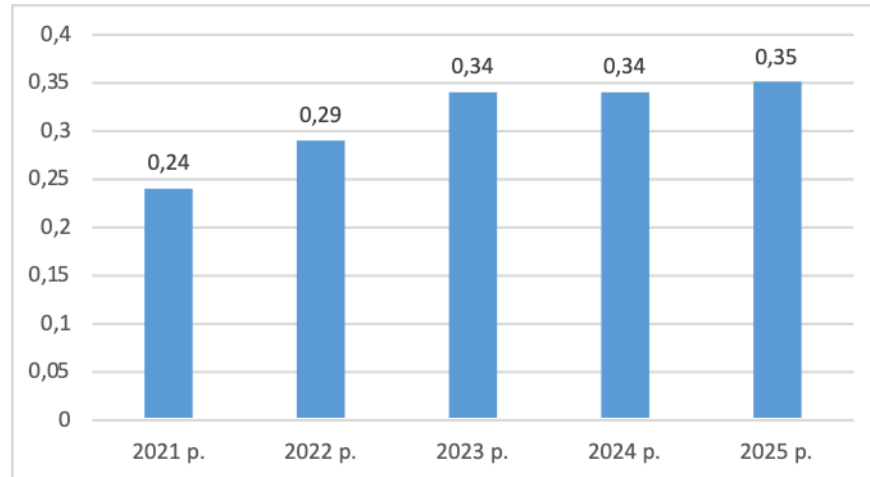

Рисунок 2.3 - Забезпечення зростання поінформованості молоді, зокрема, закордоном щодо векторів надання державної підтримки та реалізації можливостей молоді в суспільстві, %

Джерело: складено автором

- забезпечення зростання поінформованості молоді, зокрема, закордоном щодо векторів надання державної підтримки та реалізації можливостей молоді в суспільстві (рис. 2.3) вказує на зростання на 0,11% даного показника.

Узагальнення практики реалізації державної молодіжної політики в Україні на прикладі реалізації загальнодержавних молодіжних програм та практик вказує на їх стратегічний рівень планування, проте тактичний рівень реалізації, а на оперативному рівні реалізації найбільш впливовими факторами та ризиками реалізації ефективної молодіжної політики держави є недофінансування окремих компонентів програм, ускладнення розвитку політики через високий рівень централізації управління та планування таких програм, відсутність якісного та дієвого обміну досвідом з закордонними партнерами та міжнародними молодіжними організаціями.

2.2. Реалізація програм підтримки молоді у регіонах (на прикладі окремих областей)

Дослідження особливостей загальнодержавного управління молодіжними проектами вказує на потребу аналізу особливостей реалізації програм підтримки молоді у регіонах, зокрема, для цього було обрано Львівську, Київська та Житомирську область.

Стратегічну регіональну основу розвитку молодіжної політики в Львівській області складає обласна програма «Молодь Львівщини» на 2021 – 2025 рр. [29]. Дана програма базується на визначенні середовища молоді як основи інноваційної і прогресивної складової суспільства, що спроможна максимально ефективно впливати на розвиток громадського середовища на Львівщині.

Програма була сформована на основі положень розроблена на підставі Закону України від 5 лютого 1993 року № 2998-ХІІ «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» [15] і враховує попередні результати реалізації обласної молодіжної програми, а також рекомендації наступних нормативних актів:

- Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» від 23.12.2020 р. № 1669-р [46];

- Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження типових положень про молодіжний центр та про експертну раду при молодіжному центрі» від 20.12.2017 р. № 1014 [38];

- Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених громадськими організаціями та творчими спілками, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка» від 12.10.2011 р. № 1049 [36];

- Розпорядження голови Львівської обласної державної адміністрації «Про затвердження Порядку розроблення обласних (бюджетних) цільових програм, моніторингу та звітності щодо їх виконання у новій редакції» від 04.08.2020 р. № 602/0/5-20 [45].

Стратегічними цілями визначеної програми є зростання якості та мобільності молоді Львівської області, а критерієм ефективності – нарощення конкурентоспроможності молоді Львівщини як на внутрішньому ринку, так і закордоном. Оскільки молодь є носієм інтелектуального потенціалу і здатна реалізовувати провідні регіональні ідеї та ініціативи, ефективна молодіжна політика Львівської області покликана забезпечити всебічний розвиток для обдарованої та талановитої молоді Львівщини.

Слід відзначити, що дана програма має стратегічний характер, оскільки розроблена на 5 років, при цьому вона також є наступницею програми, що була реалізована в області в 2016-2020 рр. і націлена на розвиток молодіжної політики у області, інституційний розвиток молодіжних пристроїв та зростання частки громадянського молодіжного суспільства. Зокрема, за час реалізації попередньої програми в області було залучено майже 40 громадських організацій щороку, а загалом реалізовано 198 молодіжних проєктів, участь у яких взяло понад 120 тис. представників молоді області.

Одним з прикладів якісного розвитку програми «Молодь Львівщини» у даний час є реалізація проєкту «Ідея змінює країну», в рамках якого залучено 338 обласних проєктів на 320 тис. осіб в сфері неформальної освіти в районах Львівщини, зокрема, 1580 профорієнтаційні екскурсії та 1970 заходів освіти.

У межах проєкту «Громади дружні до молоді» і «Молодіжні простори спільними зусиллями» на Львівщині було створено 18 молодіжних рад та 27 молодіжних просторів. Вагому роль відігравали заходи національно-патріотичного виховання (охоплено близько 18 тис. осіб).

Основою молодіжної політики в області була широка співпраця з громадськими організаціями як регіонального, так і національного і міжнародного рівня.

Яскравими прикладами молодіжних проектів в області також були:

- профорієнтаційний проєкт «Кар'єра+»;
- створення професійного середовища «Громади дружні до молоді»;
- молодіжні візити «Trip for action» до країн ЄС;
- створення відеовізитівки «Молодь Львівщини: особистості, які надихають».

Як показали соціологічні опитування стосовно молодіжного розвитку:

- 55% респондентів не були залучені до громадської діяльності;
- 25% осіб не займалися громадською та волонтерською діяльністю ніколи;
- 18% громадян не були причетні до створення дорадчих молодіжних органів у власних громадах;
- 7% пройшли навчання за національною програмою молодіжного працівника;
- 48% респондентів не мали участі у формуванні громадського бюджету;
- 27% мали шкідливі звички та порушення проблем зі здоров'ям;
- 30% не брали участь у молодіжних проєктах поза власними ОТГ;
- 75% не брали участь у міжнародних обмінах ніколи;
- 51% лише один раз мали виїзди закордон.

У табл. 2.2 наведено ресурсне забезпечення обласної програми «Молодь Львівщини» на 2021-2025 рр.

Загалом ресурсне забезпечення обласної програми «Молодь Львівщини» на 2021-2025 рр. було розраховано та 100% профінансовано за рахунок обласного бюджету на суму 5541,48 тис. грн. Кошти державного бюджету та небюджетних установ не залучалися (є суттєвим недоліком на нашу думку). На 2024-2025 рр. кошти в бюджетній програмі не були передбачені, що вказує на ресурсну непослідовність формування та реалізації молодіжної підтримки на Львівщині.

Таблиця 2.2

Ресурсне забезпечення обласної програми «Молодь Львівщини» на
2021-2025 рр., тис. грн. [43]

Стаття	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Загалом
Усього	2 500,00	41,48	3 000,00	У межах бюджетних призначень	У межах бюджетних призначень	5 541,48
обласний бюджет	2 500,00	41,48	3 000,00	У межах бюджетних призначень	У межах бюджетних призначень	5 541,48
державний бюджет	-	-	-	-	-	-
кошти небюджетних джерел	-	-	-	-	-	-

Результативні показники обласної програми «Молодь Львівщини» на 2021-2025 рр. за 2023 р. наведено у додатку В. Вони вказують на відносну ефективність обласного розвитку молодіжного руху на Львівщині.

Одним з прикладів успішної реалізації молодіжних проектів на території Львівської області є проекти UPSHIFT, які були реалізовані в 2023 році. Цільовою аудиторією виступили 155 молодих людей, зокрема, 110 дівчат та 45 хлопців. Основним інструментом проекту були навчальні тренінги, які ментори проводили для цільової аудиторії для опрацювання інструментів розробки власних проектів молодіжної спрямованості у сфері екології, культури, ментального здоров'я. Після даного проекту відмічалось зростання рівня вмінь, навиків та цільового спрямування у молоді, що була долучена до даного проекту [29].

Основу обласного спрямування розвитку молодіжної політики в Львівській області складає програма підтримки обдарованої молоді, яку розробила та затвердила Львівська міська рада на 2024-2027 рр. [25].

Дана програма зокрема, передбачала нагородження школярів, які продемонстрували найбільший рівень знань на мультимодальному тесті та їх преміювання в розмірі 5000 грн. за 1 місце, 3000 грн. за друге місце, 2000 грн. за третє місце. Дана програма, на нашу думку, є продуманим кроком до

стимулювання молоді до знань та подальшого їх використання у реалізації молодіжної політики та громадянського середовища.

Основу розвитку молодіжної політики визначено в загальній програмі «Молодь Київщини» [47]. Дана програма визначає структурні підрозділи на рівні області та міста, які визначають вектори розробки та реалізації молодіжних проектів в м. Київ. Загалом на рівні області на 2021-2025 рр. передбачається виділення 34172,2 тис. грн. на фінансування потреб розвитку молодіжного руху області.

Основні цілі програми:

- створення умов для якісного партнерства та колаборації молоді як учасника реалізації молодіжної політики на рівні міста Київ;
- налагодження системи конструктивного діалогу в міжсекторальному розрізі;
- формування умов для якісного розвитку молоді та її залучення на різних рівнях до розробки та реалізації міських молодіжних проектів;
- розвиток та збільшення молодіжних просторів, хабів та центрів у ОТГ;
- впровадження кращих молодіжних практик у систему молодіжної політики м. Київ;
- посилення міждержавного, національного та регіонального рівня співпраці при розробці та реалізації молодіжних проектів.

За даними статистики, в Житомирській області молодь складає близько третини населення. Основними формами та інструментами реалізації молодіжної політики в Житомирській області, є:

- проект «Діалоги перемоги 2024», що визначає роль молоді в поствоєнному відновленні територіальних громад області;
- проекти публічного показу україномовних фільмів в кінотеатрах області;
- тренінги «Живи здорово», що спрямовані на формування ідеалів здорового способу життя;

- проект «Розповіді наші історії: спогади молоді про стійкість і пошук прихистку», що направлений на покращення соціального захисту молоді області.

Аналіз реалізації програми підтримки молоді у регіонах на прикладі «Молодь Львівщини», «Молодь Київщини» та «Молодь Житомирщини» вказує на відносно системний підхід в організації планування та реалізації заходів з підтримки молоді, що може бути обумовлено відносно західними стандартами реалізації молодіжної політики в Львівській області та використанню значної кількості грантових програм країн ЄС у Львові. У той же час розподіл бюджетних коштів та їх планування потребують коригування з урахуванням потенціалу проведення заходів для молоді.

2.3. Реалізація програм підтримки молоді у регіонах (на прикладі окремих територіальних громад)

Проведений аналіз реалізації програми підтримки молоді у регіонах на прикладі «Молодь Львівщини», «Молодь Київщини» та «Молодь Житомирщини» вказує на потребу систематизації практики реалізації програм підтримки молоді на прикладі окремих територіальних громад.

У Львівській області в Збаразькій ОТГ основними формами реалізації молодіжної політики є:

- благодійна акція «Молодь єднає Україну», що направлена на патріотичне виховання молоді та створення національної самоідентичності молодих українців;
- проведення заходів з показу національно налаштованих та патріотичних кіно під відкритим небом;
- участь молоді у благодійних ярмарках та виставках.

У той же час, на нашу думку, мало уваги на рівні ОТГ приділялося економічному стимулюванню працевлаштування молоді та забезпеченню пільгового кредитування молодіжного бізнесу.

У Черкаській області в Смілянській громаді молодіжна політика має більш концентрований та формалізований характер, визначена в окрему стратегію розвитку молоді Смілянщини та націлена на конкретні цифрові показники розвитку молодіжного потенціалу.

Основними інструментами реалізації молодіжної політики Смілянської ОТГ на даний час є:

- формування бібліотечних фондів для молоді;
- проведення відкритих експозицій та конкурсів для молоді;
- залучення грантових коштів для молодіжних проєктів;
- облаштування спортивних та розважальних просторів для молоді.

У той же час цікавим є розгляд програм розвитку молоді на прикладі малих територіальних громад. За основу взято програму Гадяцької ОТГ Полтавської області (м. Гадяч – місто обласного підпорядкування). У даній громаді затверджена Програма підтримки молодіжної політики у Гадяцькій міській територіальній громаді [41].

Основу реалізації програм в ОТГ покладено на відділ освіти, молоді та спорту Гадяцької міської ради, а ресурсне забезпечення програми передбачає виділення щороку по 17 тис. грн. протягом 2023-2026 рр., що вказує на більший горизонт планування в даній ОТГ, проте менший обсяг фінансування, оскільки фінансування програми передбачено виключено за рахунок бюджету Гадяцької міської ОТГ.

Основні заходи Програми підтримки молодіжної політики у Гадяцькій міській територіальній громаді:

- підвищення рівня правових знань молоді, розвиток правової культури;
- проведення тренінгів і акцій для формування соціальних та громадянських компетенцій у молодіжній сфері;
- інформування молоді про потенціал участі у молодіжних волонтерських проєктах та рухах;
- розробка та реалізація нових міських молодіжних конкурсів;

- проведення різноманітних різнопланових молодіжних розважальних заходів;
- проведення молодіжних квестів;
- підтримка діяльності шкільних молодіжних організацій та центрів;
- проведення конкурсів професійної майстерності молоді;
- інформаційно-просвітницькі заходи, які спрямовані на розширення знань молоді щодо безпеки життєдіяльності.

Статистичний розподіл населення м. Київ за 1990-2022 р. наведено у табл. 2.3. Статистичний розподіл населення м. Київ за 1990-2022 р. (дані за 2023-2024 рр. відсутні) вказує на загальне зростання населення столиці з 2,59 до 2,91 млн. осіб, зокрема, населення у віці 0-14 років зменшилося з 558 до 481 тис. осіб (негативний тренд), населення у віці 0-15 років зменшилося з 594 до 510 тис. осіб (негативний тренд), населення у віці 0-17 років зменшилося з 673 до 569 тис. осіб, що також вказує на скорочення чисельності молоді у столиці.

Таблиця 2.3

Статистичний розподіл населення м. Київ за 1990-2022 р., тис. ос. [55].

Рік	Розподіл постійного населення за окремими віковими групами								
	всього населення	0–14 років	0–15 років	0–17 років	16–59 років	15–64 роки	18 років і старше	60 років і старше	65 років і старше
1990	2591,6	557,5	593,9	673,4	1663,6	1814,0	1918,2	334,1	220,0
2018	2893,2	474,7	497,3	540,7	1794,8	1996,6	2352,5	601,2	421,9
2019	2909,5	483,6	508,5	558,1	1787,0	1994,2	2351,5	614,1	431,7
2020	2926,1	487,3	514,6	569,5	1784,6	1994,1	2356,6	626,9	444,7
2021	2920,9	486,9	514,1	569,8	1769,8	1980,4	2351,1	636,9	453,6
2022	2911,0	481,0	510,2	568,5	1762,6	1973,5	2342,4	638,3	456,5

Джерело: складено автором

Частка молоді у населенні м. Київ у 1990-2022 рр. демонструє скорочення відповідної категорії осіб за 32 роки на майже 6,5%, що є суттєвим показником і, на нашу думку, може вказувати на прогалини в системі розробки та реалізації заходів молодіжної політики на рівні столиці у стратегічній ретроспективі.

Частка молоді у населенні м. Київ у 1990-2022 рр. наведена на рис. 2.4.

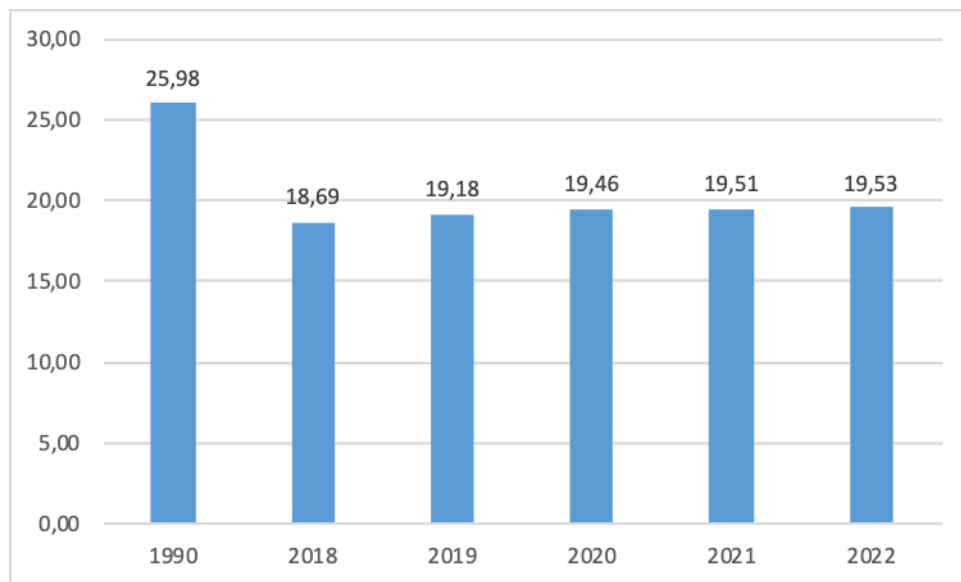

Рисунок 2.4 - Частка молоді у населенні м. Київ у 1990-2022 рр., %

Джерело: складено автором

Основу програми розвитку молоді в ОТГ м. Київ складає Комплексна міська цільова програма «Молодь столиці» [17]. Дана програма розроблена на 2022-2024 рр., що, на нашу думку, вказує на її не стратегічний, а тактичний характер (стратегічні програми розроблюються на 5-10 років і більше). Основу в реалізації програми «Молодь столиці» визначено Київській міській раді як органу місцевої влади, що визначає пріоритети місцевого розвитку та встановлює їх ресурсне забезпечення. Основні цілі даної програми:

- покращення зайнятості в місті за рахунок молоді;
- підвищення соціальної захищеності молоді;
- просування здорового способу життя для молоді міста.

Розробником та відповідним виконавцем програми є Департамент молоді та спорту Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації). До виконання програми також залучено широке коло громадських організацій міста. Загальний обсяг фінансування програми на 3 роки складає 4670,5 млн. грн., зокрема, у 2022 році – 1459,4 млн. грн., у 2023 році – 1556,6 млн. грн., у 2024 році – 1654,5 млн. грн., зокрема, понад 95% коштів для фінансування програми визначено з бюджету міста Київ, і лише

165,1 млн. грн. з інших джерел (грантові кошти). У рамках комплексної програми передбачено реалізація підпрограм:

- Міська цільова програма підтримки молоді на 2022-2024 рр.;
- Міська цільова програма підтримки «Київ спортивний»;
- Міська цільова програма підтримки відпочинку та оздоровлення дітей.

Узагальнення практики реалізації програм підтримки молоді на прикладі окремих територіальних громад вказує на існування диференційованого підходу до реалізації молодіжних проектів в залежності від розміру ОТГ, достатності фінансування та якості управлінського персоналу в системі державного управління на місцевому рівні.

Висновки до розділу 2

Аналіз практики реалізації загальнодержавних молодіжних програм та практик вказує на їх стратегічний рівень планування, проте тактичний рівень реалізації, а на оперативному рівні реалізації найбільш впливовими факторами та ризиками реалізації ефективної молодіжної політики держави є недофінансування окремих компонентів програм, ускладнення розвитку політики через високий рівень централізації управління та планування таких програм, відсутність якісного та дієвого обміну досвідом з закордонними партнерами та міжнародними молодіжними організаціями.

Проведено аналіз особливостей реалізації молодіжних проектів на прикладі «Молодь Львівщини». Аналіз реалізації програми підтримки молоді у регіонах на прикладі «Молодь Львівщини» вказує на відносно системний підхід в організації планування та реалізації заходів з підтримки молоді, що може бути обумовлено відносно західними стандартами реалізації молодіжної політики в Львівській області та використанню значної кількості грантових програм країн ЄС у Львові. У той же час розподіл бюджетних

коштів та їх планування потребують коригування з урахуванням потенціалу проведення заходів для молоді.

Проведене дослідження стану реалізації молодіжних проектів на прикладі м. Київ вказує на використання провідного регіонального, національного та світового досвіду при розробці та реалізації молодіжних проектів, що обумовлено в першу чергу статусом м. Київ як столиці країни і залученням достатнього рівня фінансування для реалізації вказаних проектів.

РОЗДІЛ 3. ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

3.1. Зарубіжний досвід формування та реалізації молодіжної політики

На основі узагальнення національного досвіду формування та реалізації молодіжної політики на рівні держави, областей та територіальних громад в Україні актуалізується питання дослідження зарубіжного досвіду формування та реалізації молодіжної політики та молодіжних проектів.

Британська молодіжна рада (BYC) – це головна організація, що складається з понад 200 національних і місцевих молодіжних організацій, яка підтримує молодих людей «впливати на рішення, які впливають на їхнє життя, і інформувати їх». Організації-члени щорічно обирають раду молодих опікунів (віком від 16 до 25 років), яка керує всіма політичними та стратегічними рішеннями.

В Англії Департамент культури, медіа та спорту (DCMS) оголосив про Національну молодіжну гарантію у 2022 р. як спосіб розподілу бюджету в розмірі 560 млн. євро, виділеного на послуги для молоді в огляді витрат на 2021 рік. Його метою є будівництво до 300 нових і відремонтованих молодіжних приміщень у найбільш бідних частинах Англії, скорочення списків очікування для молодіжних груп і поширення нагороди Герцога Единбурзького на всі державні середні школи Англії. Він також має намір створити тисячі нових можливостей для волонтерства молоді та надає фінансування для підтримки Національної служби громадян. Гарантія з'явилася у відповідь на огляд молодіжних послуг у 2020 р., проведений DCMS.

У Шотландії основним документом молодіжної політики є Національна стратегія роботи з молоддю на 2014-2019 рр. Цю стратегію було оновлено, і згідно з YouthLink Scotland, майбутня Національна стратегія молодіжної

роботи (2023-2028 рр.) наразі перебуває в уряді Шотландії та очікує на публікацію. У Північній Ірландії Стратегія у справах дітей та молоді на 2020-2030 рр. є міжвідомчою стратегією для «покращення добробуту всіх дітей та молоді в Північній Ірландії».

В Уельсі також є Стратегія молодіжної роботи (2019 р.) і набір національних стандартів участі дітей і молоді (2016 р.). У 2011 р. кілька державних департаментів опублікували загальнобританську політичну основу «Позитив для молоді», «новий підхід до міжурядової політики для молодих людей віком від 13 до 19 років». Заява об'єднує всі політики щодо молоді, щоб представити узгоджене бачення молодіжної політики для національних і місцевих органів влади. У 2013 р. опубліковано Звіт про хід роботи; однак з того часу жодних заходів щодо цієї заяви не було. Насправді, Стратегія громадянського суспільства: Побудова майбутнього, яке працює для кожного, повідомляє, що «керівництво, яке визначає законодавчі обов'язки місцевих органів влади [щодо послуг для молоді], не переглядалося з 2012 р.» [68].

У 2020 р. уряд оголосив про перегляд молодіжних послуг під керівництвом Департаменту цифрових технологій, культури, медіа та спорту. Мета полягала в тому, щоб розробити чіткий напрямок для нашої позашкільної молодіжної програми та забезпечити, щоб наші витрати та програми відповідали потребам молодих людей, а також нашим амбіціям щодо «підвищення рівня» [70].

Незважаючи на ці докази своєї цінності, перед фактичним знайомством з молодими людьми, які беруть участь, практика з вихідними точками, окресленими вище, може запропонувати мало гарантій того, що вона відповідатиме ключовим пріоритетам державної політики, які часто формуються стримуючими неоліберальними ідеями. Таким чином, в основі цієї статті лежить припущення, що за ці роки, коли молодіжна робота з відкритим доступом не розглядалася як цілком одноразова, її вважали заміною ширшими, часто менш «відкритими» концепціями практики —

наприклад, за допомогою цільової індивідуальної підтримки молоді, коли молодіжні працівники мають навантаження молодих людей, з якими вони зустрічаються щотижня або щомісяця, щоб надати поради, інформацію та керівництво або програми роботи з молоддю з метою розвитку життєвих навичок, як-от ті, якими керує Prince's Trust, до яких молодь часто звертаються дорослі, наприклад батьки чи вчителі.

Його одноразовість була особливо продемонстрована протягом десятиліття після 2010 р., коли заклади відкритого доступу для роботи з молоддю, які фінансувалися національною та місцевою державою по всій Англії (основна увага в цій статті), були в основному ліквідовані. У контексті поточного скорочення фінансової підтримки центрального уряду для організацій місцевого самоврядування (відомих як місцеві органи влади або ради, але в Європі їх більш широко називали б муніципалітетами), загальні бюджети місцевих рад для молоді в цьому період впали на 1 млрд. фт. ст., а їхні витрати на молоду людину в середньому зі 136 фт. ст. до 54 фт. ст.. Подібні скорочення тривали протягом десятиліття — наприклад, у 2017–2018 роках порівняно з попереднім роком на 32 млн. фт. ст., що призвело до закриття 760 молодіжних центрів і втрати 4500 робочих місць для молоді, 139 000 молодих людей. місця обслуговування та принаймні 35 тис. годин «роз'яснювальної роботи» у Великобританії. Кількість студентів на схвалених курсах для молоді та громадської роботи того року також впала — з 1300 у 2009–2010 роках до 432 [64].

На момент написання статті вплив минулої політики жорсткої економії на молодіжну роботу з відкритим доступом в Англії все ще відчувається, часто серйозно. Нові скорочення також продовжують мати свої наслідки. Тут вирішальним контекстом є те, що між 2010 і 2020 рр. місцеві органи влади в Англії втратили 0,6 фт. ст. свого державного фінансування. У 2019–2020 рр. грант центрального державного казначейства на підтримку доходів мав бути скорочений ще на 1,3 млрд. фт. ст., або 36 %, що призвело до дефіциту фінансування у розмірі 3,9 млрд. фт. ст. наступного року.

У вересні 2023 р. одна з профспілок, яка підтримує молодіжну роботу, Unison, все ще повідомляла про «діру» у фінансах місцевої влади в 3,5 млрд. фт. ст., хоча наприкінці того ж року в Англії вони продали на 15 млрд. фт. ст. державних активів. Дедалі більше людей оголошували себе банкрутами, у тому числі Бірмінгем, найбільший місцевий орган влади в Європі, і Ноттінгем, який, маючи бюджетний дефіцит у 50 млрд. фт. ст., оголосив у грудні 2023 р. про закриття ігрового майданчика та ігрового та молодіжного центру.

Щодо молодіжної роботи з відкритим доступом одним (хоча й негативним) доказом триваючої «жорсткої економії» стала неспроможність уряду консерваторів у 2020-х роках зробити будь-який тривалий крок або навіть чітко взяти на себе зобов'язання відновити більшість із 760 втрачених місцевих засоби. Натомість уряд запропонував щонайменше дванадцять «жестових» фондів, спрямованих на «питання молоді», такі як «насильницькі злочини», «гарячі точки», «самотність молоді», «безробіття серед молоді» та «мистецтво та спорт», принаймні один із яких не вдалося доставити.

Для молодіжної роботи з відкритим доступом, мабуть, найважливішим із цих «жестових фондів» був Молодіжний інвестиційний фонд (YIF) — зобов'язання консерваторів на загальних виборах 2019 р. Протягом 5 років, починаючи з квітня 2020 р., це мало надати 560 млн. фт. ст., щоб «...допомогти побудувати 60 нових молодіжних центрів по всій країні, відремонтувати близько 300 існуючих молодіжних закладів і забезпечити понад 100 мобільних центрів для важкодоступних районів». Цей фонд становив трохи більше половини 1,1 млрд. фт. ст. після 2010 р., скорочених для молодіжних служб місцевих органів влади, і було призначено для відновлення їхньої частини.

Неодноразові затримки з виділенням коштів Молодіжного інвестиційного фонду призвели до більш ніж одного «перезапуску» фонду. Оскільки COVID значно посилив фінансовий тиск уряду, навіть висловлювалися побоювання, що він може бути використаний для інших

пріоритетів, а головний виконавчий директор Національного молодіжного агентства одного разу припустив, що він насправді «зник безвісти» [66].

Через два роки після того, як фонд мав стати активним, у травні 2022 р., лише 12 млн. фт. ст. було фактично використано — «прискорено» до 418 молодіжних проєктів лише для «невеликих капітальних покращень, таких як надання нових ноутбуків молодіжним групам і покращення транспорту» — так що до серпня 2022 р. 368 млн. фт. ст. все ще залишалися нерозподіленими. З регіонів Йоркшир і Хамберсайд також з'явилися докази того, що, хоча кошти Молодіжного інвестиційного фонду мали бути спрямовані на «кишені злиднів», вони насправді могли бути розташовані в «районах з більшим багатством», а не в «неблагополучних» районах, де відбулося «історичне припинення інвестицій у роботу з молоддю».

До серпня 2023 р. було виділено 160 млн. фт. ст. на будівництво деяких із обіцяних нових молодіжних центрів і реконструкцію старих; Значні частки коштів Молодіжного інвестиційного фонду також продовжували спрямовуватися на інші ключові пріоритети уряду. Це включало такі програми роботи з молоддю, як Нагорода герцога Единбурзького та Національна служба громадян, які у 2022 р. отримали 30 % із 560 млн. фт. ст. Молодіжного інвестиційного фонду, створення нових можливостей волонтерства для молоді та скорочення списків очікування молодіжних організацій у формі. Можливо, особливо показовим прикладом пріоритетів урядової роботи з молоддю було включення до останнього кадетських сил збройних сил, описане в політичному документі консервативного уряду від лютого 2022 р. «Підвищення рівня» як «трансформаційна можливість» для учні школи [65].

У більшості країн виборні органи чи законодавчі структури відіграють важливу роль у визначенні порядку денного молодіжної політики, розподілі ресурсів і нагляді за розробкою та впровадженням національної молодіжної політики. Майже в усіх парламентах є комітет або підкомітет у справах молоді, і цей комітет може займатися широким спектром діяльності від

досліджень до організації конкретних слухань, зустрічей з молоддю, написання звітів, здійснення законодавчих ініціатив і зосередження уваги на молоді на законодавчій арені.

Наприклад, у Литві Національний парламент і Комісія у справах молоді та спорту контролюють реалізацію молодіжної політики. Міністерство соціального захисту та праці через Департамент у справах молоді тісно співпрацює з Радою у справах молоді в колегіальному дорадчому органі, створеному на основі рівноправного партнерства представників, делегованих державними установами та Литовською молодіжною радою, яка є представницький орган молодіжних громадських організацій. В Україні Департамент молодіжної політики Міністерства молоді та спорту тісно співпрацює на законодавчому рівні з Комітетом з питань сім'ї, молодіжної політики та туризму Верховної Ради України з усіх питань та політичних ініціатив, пов'язаних з молоддю. Не слід недооцінювати роль законодавчих органів у забезпеченні відповідальності уряду перед обраними представниками народу за свої дії.

У цьому сенсі важливо стежити за такими питаннями, як зниження виборчого віку до 16 років або за тим, як політичні партії та особи, які балотуються на виборні посади, ставляться до молоді та яку політику вони пропонують у своїх виборчих програмах. Такі зобов'язання потім можуть контролювати та перевіряти самі молоді люди. Взаємодія з представницькою демократією має забезпечуватися постійно, оскільки це є ключовим виміром управління молодіжною політикою.

Тривали дискусії про те, що має бути основою молодіжної політики. Деякі країни визначають дуже конкретні сфери, які повинні бути охоплені молодіжною політикою. Теми політики також розвиваються та змінюються відповідно до потреб молодих людей того часу. Майже всі урядові структури повністю або частково націлені на молодь через політику, стратегію чи спеціальні програми.

Зазвичай, наприклад, міністерство, відповідальне за транспорт, керуватиме конкретними ініціативами, спрямованими на полегшення доступу молоді до громадського транспорту та користування ним. Те саме стосується доходів, фінансової доступності, зайнятості, підприємництва, соціального захисту, охорони здоров'я, цифрового світу, інформації, освіти, правосуддя та інших сфер. Це означає, що молодіжна політика часто перетинається з іншими політиками, які знаходяться в компетенції інших структур. Було б дуже цікаво дізнатися, як взаємодіють ці аспекти, що збігаються, і як молодіжна політика, яка часто має сильну участь молодих людей, позиціонується серед інших сфер у загальному контексті державної політики.

Наприклад, Чеська Республіка має міжгалузеву молодіжну стратегію, яка співіснує з іншими політиками та структурами, орієнтованими на молодь. Сімейна політика включає ініціативи для молодих сімей, а стратегічний документ щодо боротьби з бездомністю також спрямований на молодих людей, які переживають бездомність.

Інші подібні приклади можна легко знайти, якщо перевірити, як інші політики на національному рівні охоплюють молодь як цільову групу. Для розвитку ефективної міжгалузевої співпраці дуже важливо координувати дії між різними наскрізними політиками. Ця співпраця визначає на довгостроковій основі інтегровану та ефективно комуніковану молодіжну політику.

Координацію молодіжної політики також можна розглядати горизонтально (на одному рівні послуг) або вертикально (комунікація зверху вниз/знизу вгору); також існують моделі, які поєднують елементи обох. З точки зору горизонтального співробітництва, у більшості випадків відповідальність за координацію роботи з молоддю покладено на міжміністерські робочі групи/структури з конкретних питань молодіжної політики. Координація може відбуватися через регулярні зустрічі та системи

моніторингу – особливо коли йдеться про розробку молодіжних стратегій, моніторинг розробленої політики або перегляд планів дій для молоді.

У Франції Міжміністерський комітет у справах молоді очолює прем'єр-міністр. Він приймає молодіжну стратегію, яка слугує національною дорожньою картою, і розробляє проекти заходів, які державна влада має вжити для покращення життя молоді. Органом, відповідальним за координацію Національної молодіжної стратегії та молодіжного пріоритетного плану, є Міністерство у справах молоді, яке має загальну компетенцію щодо регулювання та нагляду за молодіжною політикою. У розпорядженні міністра зазначено, що це міністерство відповідає за «підготовку та реалізацію політики Уряду щодо діяльності на користь молоді». У Фінляндії, відповідно до Закону про молодь, кожні чотири роки уряд повинен приймати програму роботи з молоддю та політику. Національна програма роботи з молоддю та молодіжної політики є основним законодавчим актом, який координує цілі, заходи та стратегії, визначені ключовими міністерствами, які відповідають за молодіжну сферу.

Міністерство освіти та культури відповідає за реалізацію Національної програми молодіжної роботи та молодіжної політики разом з іншими міністерствами, такими як Міністерство юстиції, Міністерство внутрішніх справ, Міністерство оборони, Міністерство економіки та зайнятості, Міністерство Соціальні питання та охорони здоров'я та Міністерство навколишнього середовища.

На Мальті міжсекторальна підтримка молоді включає сфери освіти та професійної підготовки; здоров'я та благополуччя (МОЗ); мистецтво і культура (Мін'юст, Мінкульт); волонтерська та громадська діяльність, а також спортивна та рекреаційна діяльність (центральні органи влади або місцеві органи влади), освіта та працевлаштування (Міністерство освіти та зайнятості). Діяльність у молодіжній сфері координує Секретаріат Верховної Ради у справах молоді, спорту та громадських організацій.

У Туреччині різні міністерства залучені до реалізації 13 основних напрямків політики в розділі про молодіжну політику Національного політичного документа щодо молоді та спорту. У Чеській Республіці різні міністерства відповідають за реалізацію 13 основних напрямків політики в Національній молодіжній стратегії, прийнятій урядом. Перш ніж представити його на розгляд уряду, Молодіжна палата – дорадчий міжгалузевий орган Міністерства у справах молоді – проводить консультації та затверджує проект.

Координація центральної влади з регіональною та місцевою владою є життєво важливою. Місцева влада близька до молодих людей у їхніх громадах і може впроваджувати заходи відповідно до контексту, в якому вони живуть. Наявність конкретних вказівок для передачі національного розуміння молодіжної політики та забезпечення її відповідності реаліям життя молодих людей у їхньому місцевому контексті має вирішальне значення для забезпечення ефективної реалізації. Нижче наведено кілька прикладів координаційних ініціатив між різними рівнями влади.

Норвегія має переважно централізовану політичну/адміністративну систему управління, що означає, що більшість, якщо не всі, головні політичні стратегії розробляються на державному рівні, а потім реалізуються з використанням підходу зверху вниз. І округи, і муніципалітети збільшили свою автономію щодо способів використання державного фінансування для отримання бажаних коштів і досягнення своїх цілей за допомогою так званого безкоштовного фінансування – інакше відомого як нецільове фінансування. Як практика молодіжної політики, так і співвідношення бюджету молодіжної політики до загального муніципального/окружного бюджету значно відрізняються. Що стосується розподілу бюджетних коштів, уряд публікує два офіційні документи, які описують, які сфери політики, що впливають на потреби та права молоді, розглядаються.

Щорічна публікація про заходи та бюджетні положення у сфері дитячої та молодіжної політики сприяє міжміністерській координації, описуючи

найважливіші сфери, на яких уряд бажає зосередитися, визначаючи пріоритети потреб і прав дітей та молоді. Так само ця щорічна публікація наполягає на активній міжміністерській координації для надання ефективних послуг молодим людям у громадах. Цей щорічний документ публікується Міністерством у справах дітей та рівності та містить ініціативи від усіх міністерств, які мають бюджетні посади у розділі «діти та молодь». Що стосується бюджетування, Норвегія має багато окремих молодіжних бюджетів для різних міністерств та/або виконавчих підрозділів міністерств, а також для кожного округу та муніципалітету.

В Англії (Велика Британія) молодіжна політика — це сфера діяльності кількох міністерств на чолі з Департаментом цифрових технологій, культури, медіа та спорту. Основні теми, які лежать в основі пропозиції, зробленої місцевою владою, викладені в Статутних інструкціях для місцевих органів влади щодо послуг і діяльності з покращення добробуту молоді, виданих Державним секретарем з питань освіти в 2012 році. У ньому перераховано роботу з молоддю та інші послуги, які повинні надавати місцеві органи влади, наскільки вони практично спроможні, для покращення добробуту молоді. Це включає в себе роботу з молоддю та інші види діяльності з сильним акцентом на зв'язку молодих людей з їхніми громадами та надання їм можливості належати до суспільства та робити свій внесок у нього.

У Люксембурзі місцевий рівень відіграє важливу роль у створенні та реалізації молодіжної політики. У більшості муніципалітетів є заступник, який відповідає за питання молоді, і молодіжна комісія, яка є радою, уповноваженою представляти інтереси молоді. Комісія не є законодавчим органом, а має дорадчу функцію. Кожен муніципалітет має Муніципальний молодіжний план, який підкреслює важливість активної участі молоді, і з цією метою муніципалітетам надається фінансова підтримка з боку держави для розвитку необхідної інфраструктури для молодіжних послуг.

Регіональним і муніципальним органам влади часто відводиться важлива роль у розробці та процесі реалізації молодіжної політики. Оскільки

вони є найближчими громадськими структурами до місця проживання молоді, місцеві органи влади найчастіше виконують роль реалізації політики, розробленої центральним урядом. Однак у багатьох країнах місцева влада відіграє набагато більшу роль і розробляє власні стратегії, проекти та програми для молоді з досить продуманими консультативними структурами чи структурами участі.

Узагальнення зарубіжного досвіду формування та реалізації молодіжної політики та молодіжних проектів вказує на можливість імплементації на національному рівні провідних підходів, форм, методів та інструментів молодіжної діяльності в Україні як на рівні держави, так і в умовах децентралізації на рівні територіальних громад та регіонів.

3.2. Завдання органів публічної влади для розвитку молодіжної політики

За результатом узагальнення особливостей зарубіжного досвіду формування та реалізації молодіжної політики та молодіжних проектів актуальним є формування завдань органів публічної влади для розвитку молодіжної політики.

Міністерство молодіта спорту України відповідає за координацію молодіжної політики, яка реалізується всіма суб'єктами молодіжної політики.

Основними завданнями органів публічної влади для розвитку молодіжної політики на державному рівні, на нашу думку, мають бути:

- формування прозорого середовища для нормативного забезпечення сприяння розвитку молодіжної політики держави;
- розвиток інфраструктурних проектів держави на загальному рівні для сприяння розвитку молодіжного потенціалу;
- лобіювання інтересів національних молодіжних рухів та проектів;
- залучення провідного світового та регіонального досвіду для розвитку молодіжного потенціалу;

- сприяння розвитку економічного, екологічного, соціального та інфраструктурного впливу молоді на загальнодержавні проекти.

Напрямок сприяння молодіжній політиці в Міністерстві молоді та спорту виконує завдання, пов'язані з:

- розвитком та вдосконаленням молодіжної політики;
- реалізацією національної політики та підготовкою та впровадженням національних молодіжних стратегій, планів дій і програм;
- підтримкою роботи Фонду молодих талантів;
- заохоченням молодих людей до самоорганізації та приєднання та участі в громадських заходах;
- захистом інтересів молоді та допомога їй діяти в її інтересах;
- заохоченням неформальної освіти молоді;
- співпрацею з молодіжними організаціями та асоціаціями в організації міжнародних молодіжних заходів та зібрань;
- моніторингом та оціною статусу та ролі молоді в Україні;
- створенням умов для створення та діяльності молодіжних офісів;
- заохоченням розвитку молодіжної політики та роботи молодіжних офісів на місцевому рівні;
- моніторингом реалізації молодіжної політики на всіх рівнях влади.

Основними завданнями органів публічної влади для розвитку молодіжної політики на місцевому рівні, на нашу думку, особливо в умовах децентралізації мають бути:

- створення регіональних та місцевих основ для розвитку молодіжних рухів;
- сприяння розвитку молодіжної зайнятості та молодіжного бізнесу як економічного базису розвитку молодіжної політики;
- нормативне забезпечення на місцевому рівні пріоритетності розвитку молодіжної політики ОТГ;
- в залежності від регіонального економічного розвитку виділення фінансової підтримки молодіжним проектам.

Моніторинг виконання Національної молодіжної стратегії та планів заходів до неї планується проводити щомісяця, щокварталу чи щороку залежно від виду діяльності та строків, встановлених для їх виконання. Так само оцінювання має проводитися регулярно, раз на рік, з використанням різних джерел інформації, на основі показників, встановлених у стратегії та її Планах дій. Національна асоціація молодіжних офісів – це об'єднання міст і ОТГ, які створили Молодіжний офіс і активно працюють над розвитком місцевої молодіжної політики. Її засновано з метою забезпечення якості молодіжної політики на місцевому рівні.

Встановлено комплексні заходи органів публічної влади для розвитку молодіжної політики. Виявлено, що у рамках публічної влади актуальним є поглиблення децентралізації державного управління у сфері молодіжної політики. Запропоновано вектори цифровізації управління молодіжною політикою країни.

3.3. Практичні рекомендації з удосконалення програм підтримки молоді на місцевому рівні

На основі запропонованих завдань органів публічної влади для розвитку молодіжної політики актуальним є виявлення практичних рекомендацій з удосконалення програм підтримки молоді на місцевому рівні, що дозволить ефективно покращити управління державним апаратом в даній сфері.

Для успішної реалізації молодіжної політики важливо, щоб люди, відповідальні за прийняття рішень та реалізацію політики, добре знали реальні потреби молоді, а також цілі, на які має бути спрямована політика. Плани дій повинні відповідати реальним потребам і цілям молоді. Відповідно, зосередження на сталому використанні соціального та фінансового капіталу, а не на проведенні заходів для тих, хто не підтримує

досягнення довгострокової мети, якою є розвиток молоді. Тому вкрай важливо знати, з якими проблемами стикається молодь.

Головними напрямками розвитку програм підтримки молоді на місцевому рівні, на нашу думку, мають бути:

- у сфері освіти: заохочення отримання місцевими освітніми органами освітніх грантів на стимулювання саморозвитку молодіжних рухів;
- у сфері молодіжного розвитку: реклама здорового способу життя; проведення активних заходів з розвитку спорту та фізичної культури;
- у сфері екологічних стандартів: залучати молодіжні гранти на покращення екологічних стандартів в ОТГ; проведення молодіжних заходів з прибирання ОТГ; систематизація заходів з популяризації екологічних програм;
- у сфері молодіжної економіки: стимулювання працевлаштування молоді, особливо в аграрному секторі для сільської місцевості, сфері торгівлі та послуг в міській місцевості; укладання договорів з банками на стимулювання молодіжного бізнес-кредитування на місцеві проекти.

У контексті працевлаштування дослідження також показало, що для молоді проблемою є невизнання стажування як досвіду роботи та відсутність погодинної роботи. Ці питання були особливо актуальними для учасників тбіліської фокус-дискусії, що можна пояснити тим, що на відміну від муніципалітетів, молодь у столиці має більше можливостей для стажування, а також малозабезпеченої роботи не за фахом. За їхніми аргументами, той факт, що стажування не визнається досвідом роботи, зумовлює менш серйозне ставлення до процесу стажування як з боку стажера, так і з боку роботодавця.

Відсутність погодинної роботи не дозволяє молоді повноцінно поєднувати роботу з навчанням. Тому до моменту закінчення навчання вони або не мають досвіду роботи, або мають досвід роботи на посадах, які безпосередньо не пов'язані з їх професією. Це погіршує ситуацію з

працевлаштуванням загалом, призводить до розчарування молоді та укомплектування майже всіх сфер непрофесійними кадрами.

Через відсутність можливостей працевлаштування в країні домінуючою думкою учасників дискусії було те, що молодь виїжджає за кордон покращувати умови життя, а не здобувати освіту, що оцінюється як проблема. Найкращою причиною виїхати за кордон молодь вважає отримання освіти. Проте в цьому контексті була висловлена цікава думка, згідно з якою рівень розвитку всіх країн не може бути однаково високим і не біда, що молодь покидає країну хоча б для того, щоб покращити свої умови життя.

Інший фактор, на якому акцентували увагу в контексті виїзду за кордон, пов'язаний з культурним фактором. Зокрема, за однією з думок, молоді люди, які виїхали за кордон, працюють там, де вони б не погодилися працювати в країні. Хоча в європейських країнах зарплати значно вищі, ніж у Україні, часто похід туди на роботу пов'язаний з тим, що виконувати певну роботу тут «ганебно». Бажання молодих людей відразу після закінчення навчання займати керівні посади оцінили як культурну особливість, і якщо вони погодяться працювати на менш престижних посадах, то будуть це робити тільки за кордоном, тому що «їх там ніхто не побачить».

Крім зайнятості та пов'язаних з нею проблем, дослідження також виявило залежність неповнолітніх від легких наркотиків та азартних ігор, а також знуцання серед проблем, з якими стикається молодь. Примітно, що школярі-учасники дослідження акцентували увагу на збільшенні споживання легких наркотиків серед неповнолітніх внаслідок декриміналізації. Згідно з основним наративом молоді старшого віку, декриміналізація не збільшила кількість споживачів, але зробила проблему більш помітною.

На нашу думку, для якісного покращення програм підтримки молоді на місцевому рівні актуальним є:

- збалансування програм розвитку молоді з наявним та потенційним ресурсним забезпеченням даних програм;

- поглиблення діджиталізації місцевого управління щодо реалізації молодіжної політики;
- активізація залучення грантових коштів міжнародних організацій та інших країн;
- впровадження провідного місцевого досвіду на рівні громад, з урахуванням специфіки територій, складу та спрямування молоді;
- проведення комплексних заходів з інформування місцевих органів про вектори розвитку політики в інших громадах.

Запропоновані заходи щодо практичних рекомендацій з удосконалення програм підтримки молоді на місцевому рівні дозволить якісно покращити державну молодіжну політику на місцевому рівні, зокрема, за рахунок цифровізації управління, покращення планування, збалансування ресурсного та управлінського векторів реалізації молодіжних заходів та програм.

Висновки до розділу 3

Досліджено зарубіжний досвід формування та реалізації молодіжної політики. Узагальнення зарубіжного досвіду формування та реалізації молодіжної політики та молодіжних проектів вказує на можливість імплементації на національному рівні провідних підходів, форм, методів та інструментів молодіжної діяльності в Україні як на рівні держави, так і в умовах децентралізації на рівні територіальних громад та регіонів.

Встановлено комплексні заходи органів публічної влади для розвитку молодіжної політики. Виявлено, що у рамках публічної влади актуальним є поглиблення децентралізації державного управління у сфері молодіжної політики. Запропоновано вектори цифровізації управління молодіжною політикою країни.

Запропоновані заходи щодо практичних рекомендацій з удосконалення програм підтримки молоді на місцевому рівні дозволить якісно покращити державну молодіжну політику на місцевому рівні, зокрема, за рахунок

цифровізації управління, покращення планування, збалансування ресурсного та управлінського векторів реалізації молодіжних заходів та програм.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатом узагальнення особливостей реалізації молодіжної політики в Україні зроблено наступні висновки і пропозиції:

Проведено систематизацію нормативної бази держави у сфері молодіжної політики України. Узагальнено основу нормативно-правової бази формування молодіжної політики. Виявлено ключові інструменти, форми та пріоритети планування та реалізації молодіжної політики держави, встановлено

Узагальнено теоретико-методичні основи сутності молодіжної політики держави. Встановлено, що під молодіжною політикою держави слід розуміти сукупність форм, методів та інструментів впливу держави на категорію громадян «молодь» з метою формування сталого ядра майбутнього розвитку суспільства. Багато практиків у молодіжній сфері, ймовірно, не дуже зацікавлені політичною та організаційною структурою молодіжної політики. Особливо існує певний брак обізнаності на високому рівні, як програми та стратегії інституцій у сфері молоді, оскільки це виглядає для практиків важкодоступним, віддаленим і не впливає на їхню щоденну роботу з молоддю.

Виявлено особливості теоретико-методичного планування та реалізації молодіжних проектів держави. Узагальнення основ проблематики реалізації молодіжної політики в умовах децентралізації вказує на відсутність дієвого нормативного, управлінського та інструментального підходу до планування та організації форм та методів реалізації молодіжної політики держави на різних рівнях, зокрема, в умовах децентралізації управління і на місцевому рівні ОТГ.

Проаналізовано реалізацію цільових програм підтримки молоді на державному рівні. Аналіз практики реалізації загальнодержавних молодіжних програм та практик вказує на їх стратегічний рівень планування, проте тактичний рівень реалізації, а на оперативному рівні реалізації

найбільш впливовими факторами та ризиками реалізації ефективної молодіжної політики держави є недофінансування окремих компонентів програм, ускладнення розвитку політики через високий рівень централізації управління та планування таких програм, відсутність якісного та дієвого обміну досвідом з закордонними партнерами та міжнародними молодіжними організаціями.

Розглянуто реалізацію програм підтримки молоді у регіонах (на прикладі окремих областей). Проведено аналіз особливостей реалізації молодіжних проектів на прикладі «Молодь Львівщини». Аналіз реалізації програми підтримки молоді у регіонах на прикладі «Молодь Львівщини» вказує на відносно системний підхід в організації планування та реалізації заходів з підтримки молоді, що може бути обумовлено відносно західними стандартами реалізації молодіжної політики в Львівській області та використанню значної кількості грантових програм країн ЄС у Львові. У той же час розподіл бюджетних коштів та їх планування потребують коригування з урахуванням потенціалу проведення заходів для молоді.

Досліджено реалізацію програм підтримки молоді у регіонах (на прикладі окремих територіальних громад). Проведене дослідження стану реалізації молодіжних проектів на прикладі м. Київ вказує на використання провідного регіонального, національного та світового досвіду при розробці та реалізації молодіжних проектів, що обумовлено в першу чергу статусом м. Київ як столиці країни і залученням достатнього рівня фінансування для реалізації вказаних проектів.

Досліджено зарубіжний досвід формування та реалізації молодіжної політики. Узагальнення зарубіжного досвіду формування та реалізації молодіжної політики та молодіжних проектів вказує на можливість імплементації на національному рівні провідних підходів, форм, методів та інструментів молодіжної діяльності в Україні як на рівні держави, так і в умовах децентралізації на рівні територіальних громад та регіонів.

Встановлено комплексні заходи органів публічної влади для розвитку молодіжної політики. Виявлено, що у рамках публічної влади актуальним є поглиблення децентралізації державного управління у сфері молодіжної політики. Запропоновано вектори цифровізації управління молодіжною політикою країни.

Запропоновані заходи щодо практичних рекомендацій з удосконалення програм підтримки молоді на місцевому рівні дозволить якісно покращити державну молодіжну політику на місцевому рівні, зокрема, за рахунок цифровізації управління, покращення планування, збалансування ресурсного та управлінського векторів реалізації молодіжних заходів та програм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біляєв Я.М. Кадрове забезпечення державної політики щодо забезпечення соціальної мобільності молоді. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 9. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/9_2019/21.pdf.
2. Беззуб І. Оновлення державної молодіжної політики в Україні. Громадська думка про правотворення. 2021. № 9 (214). с.15–24. URL: <http://nbuviar.gov.ua/images/dumka/2021/9.pdf>
3. Близнюк В.В., Яценко Л.Д. Молодіжна зайнятість в Україні: виклики та шляхи їх подолання. Ринок праці та зайнятість населення. 2019. № 1–2 (58). URL: <https://ipk-education.com/wp-content/uploads/2019/11/1-2-do-druku2.pdf#page=18>.
4. Бородін Є. І. Державна молодіжна політика в Україні: механізми формування та реалізації в контексті розвитку: навчальний посібник: 2-ге видання, доповнене. Дніпро: Грані, 2019. 176 с.
5. Бурлай Т. В., Костиця В. І., Близнюк В. В., Левін Р. Я. Новітня політика соціальної якості ЄС: корисний досвід для повоєнного відновлення України. Економічна теорія. 2022. № 3. С. 89–119.
6. Бородін Є. І., Острікова А. С., Тарасенко Т.М. Молодіжна робота в територіальній громаді в умовах війни. Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. у трьох томах, м. Київ, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, 15 –28 квітня 2022 р.; ред. колегія : І.О. Дегтярьова, В.С. Куйбіда, П.М. Петровський та ін., уклад. Т.О. Мельник. Т. 1. К. : ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. С. 109–112.
7. Бородін Є., Яцук В., Резніченко О. Інструменти публічного управління у сфері молодіжної політики. Практичний посібник для публічних службовців – учасників тренінгу за програмою «Молодіжний працівник». 2021. 292 с
8. Васильєв А.О. Організаційно-функціональний механізм реалізації

державної молодіжної політики в Україні: основні напрямки вдосконалення. Державне будівництво. 2019. № 1.

9. Гринчишин С. С. Молодіжна політика в Україні в сучасних умовах суспільного розвитку. Менеджер. Вісник Донецького державного університету управління. Серія : «Державне управління». 2019. Т.82. № 1. С. 143–149.

10. Дабагян І.М., Павловська Л.І. Сучасна молодіжна політика в Європі (на прикладі Німеччини). Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2019. Том 30 (69) . № 2 Ч. 2.С.140–145.

11. Державна служба статистики України. Вікова структура населення України. URL: [https:// www.lv.ukrstat.gov.ua/dem/piramid/all.php](https://www.lv.ukrstat.gov.ua/dem/piramid/all.php).

12. Дроботов С.А. Громадянське суспільство і забезпечення національної безпеки української держави. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. Спецвипуск. 2019. Том 3. С. 14– 18.

13. Закон України «Про основні засади молодіжної політики». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2021, № 28, ст.233.

14. Закон України «Про визнання пластового руху та особливості державної підтримки пластового, скаутського руху». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 15, ст.94.

15. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 5 лютого 1993 року № 2998-ХІІ (втратив чинність). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>.

16. Комаринець С.О., Машталір С.Г. Основні напрями вирішення проблем молодіжної політики в Україні. Механізм регулювання економіки. 2023. № 1(99). С. 105–112.

17. Комплексна міська цільова програма "Молодь столиці". <https://dms.kyivcity.gov.ua/molod/kompleksna-miska-tsilova-prohrama-molod-stolytsi>

18. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.

19. Концепція Державної цільової соціальної програми “Молодь

України” на 2021-2025 роки, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2020 р. № 1669-р.

20. Кормич Л. І., Краснопольська Т. М. Соціальні пріоритети молодіжної політики України в світлі євроінтеграційних процесів. Актуальні проблеми політики. 2019. Вип. 64. С.78–92.

21. Кравченко М., Гринь А. Сучасні міжнародні підходи до формування та реалізації молодіжної політики. Молодіжна політика та молодіжна робота : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. За міжнарод. участю, 20 грудня 2019 р., м. Дніпро/ за заг. ред. Є. І. Бородіна. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2020. С.34–37.

22. Краснопольська Т. М. Європейські моделі молодіжної політики та перспективи для України. Політичне життя. 2019. № 3. С.31–36.

23. Кривошеїн В. В., Примуш М. В. Соціальні ліфти як механізм реалізації державної молодіжної політики. Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса, Серія: Політичні науки. 2021. № 6 (21). С. 63–68.

24. Кулініч О. Класифікація моделей публічної молодіжної політики. Молодіжна політика та молодіжна робота : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. За міжнарод. участю, 20 грудня 2019 р., м. Дніпро/ за заг. ред. Є. І. Бородіна. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2020. С.23–29.

25. Львівська міська рада затвердила Програму підтримки обдарованої молоді на 2024-2027 роки. <https://www.lvivrada.gov.ua/trybuna-deputata/item/13148-lyvivsyka-misyka-rada-zatverdyla-programu-pidtrymky-obdarovanoji-molodi-na-2024-2027-roky>

26. Лопатін Д., Самофалова Т. Молодіжне підприємництво як потенціал формування людського капіталу. Наукові інновації та передові технології. 2023. № 14 (28). С. 286–298.

27. Офіційний сайт Міністерства молоді та спорту України. <https://mms.gov.ua/>

28. Молодіжна політика в умовах децентралізації. Методичні рекомендації для спеціалістів, які реалізують державну політику в

молодіжній сфері /за ред. І.В. Пешої. 2-е вид. Київ: ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики», 2019. 40 с.

29. Молодь Львівщини створює можливості для розвитку громади. <https://upshiftukraine.org/molod-lvivshhyny-stvoryuye-mozhlyvosti-dlya-rozvytku-gromady/>

30. Наказ Міністерства молоді та спорту України «Про затвердження Порядку реалізації програм, проєктів та проведення заходів державної політики у молодіжній сфері та сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» від 03.03.2016 № 808.

31. Наказ Міністерства молоді та спорту України від 14.07.2021 № 2469 Про затвердження Методики оцінки ефективності виконання Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021–2025 роки.

32. Панова О.О. Молодь та громади як суб'єкти реалізації національної безпеки України. Свобода, безпека та незалежність: правовий вимір: Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, Національний авіаційний університет, 24 лютого 2023 р. С. 363–365.

33. Перевалова Л.В., Лисенко І.В., Лисенко А.М. Проблеми працевлаштування молоді на сучасному етапі розвитку українського суспільства. Вісник ЛДУВС ім. Дідоренка. 2019. Вип. 2 (86).

34. Подковенко Т. Національна безпека України: аксіологічний та правовий аспекти. Актуальні проблеми правознавства. 2021. № 1 (25). С. 11–18.

35. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів державної молодіжної політики та утвердження української національної та громадянської ідентичності» від 22 лютого 2012 р. № 116.

36. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проєктів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка» від 12 жовтня 2011 р. № 1049.

37. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів державної молодіжної політики та утвердження української національної та громадянської ідентичності» від 22 лютого 2012 р. № 116.

38. Постанова КМУ «Про затвердження типових положень про молодіжний центр та про експертну раду при молодіжному центрі» від 20.12.2017 № 1014.

39. Постанова КМУ від 2 червня 2021 р. № 579 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми “Молодь України” на 2021-2025 роки та внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2021-%D0%BF#Text>.

40. Про внесення змін до Програми «Молодь Львівщини» на 2021-2025 роки. <https://loda.gov.ua/documents/88995>

41. Програма підтримки молодіжної політики у Гадяцькій міській територіальній громаді. Рішення №1336 від 08.12.2022р. Про затвердження Програми підтримки молодіжної політики у Гадяцькій міській територіальній громаді на 2023-2026 роки. https://drive.google.com/file/d/14fOoMSwx4ugHgvGrhO_KTYjF2jvL11gH/view

42. Проект Державного бюджету України 2024: фінансування молоді і спорту збільшать удвічі. https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/241416.html

43. Ресурсне забезпечення обласної програми «Молодь Львівщини» на 2021-2025 рр. <https://loda.gov.ua/documents/52047>

44. Реформування молодіжної політики України на основі Європейського досвіду. Державне управління. 2019. № 3 (11).

45. Розпорядження голови Львівської обласної державної адміністрації «Про затвердження Порядку розроблення обласних (бюджетних) цільових програм, моніторингу та звітності щодо їх виконання у новій редакції» від 04.08.2020 р. № 602/0/5-20.

46. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» від

23.122020 р. № 1669-р.

47. Розпорядження Київської обласної державної адміністрації «Про ініціювання розробки проєкту Програми підтримки та розвитку молоді Київської області на 2022–2025 роки «Молодь Київщини» від 04 жовтня 2021 року № 620.

48. Сабій Ю.С. Державна молодіжна політика як структурний елемент соціальної безпеки. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 9.

49. Сичова В. В., Самофалова Т. О. Молодіжна політика України у повоєнному відновленні: європейський контекст. Державне будівництво. 2024. № 1. С. 230-246.

50. Савельєв Є.В., Шарова О.С. Просування цінностей і стандартів ЄС у сфері молодіжної політики в країнах Європи. Вчені записки Університету економіки та права «КРОК». 2020. № 1(57).С.44–49.

51. Сичова В.В., Бондаренко Д.П. Моделі державної регіональної політики зайнятості молоді в Україні. Сучасна парадигма публічного управління: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. / за наук. ред. к.е.н., доцента Стасишина А.В. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 12 листопада 2020 р. Львів.2020. С. 197–203.

52. Смокова Г. Інститути соціалізації як механізм реалізації державної молодіжної політики в Україні. Політичне життя. 2019. № 2. С.69–73.

53. Смолянчук В. Національна безпека незалежної України: досягнення сутності. Політичні дослідження. 2021. № 1. С. 163–186.

54. Софій О. Роль молоді в молодіжній політиці в Україні. Аналітична записка. ГО: Європейський діалог, 2020. 36 с.

55. Статистичний розподіл населення м. Київ за 1990-2022 р. <http://www.kyiv.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=527&lang=1>

56. Степико М.Т. Цілісність гуманітарного простору України як об'єкт національної безпеки держави. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/cilisnist-gumanitarnogo-prostoru-ukraini-yak-obekt-nacionalnoi>.

57. Стукан Т. М. Аналіз європейської системи інституційного забезпечення молодіжної політики. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління. 2021. № 32 (71). С. 79–86.

58. Стукан Т. Молодіжна політика: суть, основні принципи та стан реалізації в Україні. Таврійський науковий вісник. 2020. Серія: Економіка, (4), 125-131.

59. Указ Президента «Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року» від 12 березня 2021 року № 94/202.

60. Указ Президентом «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30 вересня 2019 року № 722/2019.

61. Указ Президента України «Про деякі заходи щодо сприяння вирішенню актуальних питань молоді» від 6 січня 2010 року N 6/2010.

62. Яцук В.М., Матухно Г.Р., Фронін Д.С. Результати опитування молодіжних працівників Дніпропетровщини щодо особливостей роботи з молоддю в умовах військового стану. Politicus.2022. № 5.

63. Aktualne problemy społeczne Polski i Ukrainy. Aspekty partnerstwa w edukacji i pomocy społecznej: monografia. Red. nauk.: H. Bejger, O. Lisovets, S.Borysiuk. Chełm: Państwowa Akademia Nauk Społecznych w Chełmie; Chełmskie Towarzystwo Naukowe, 2023. 284 s.

64. Hayes, D. Youth Work Student Numbers Plunge by 28 Per Cent'. CYPN, 4 May 2017. Available online: <https://www.cypnow.co.uk/news/article/youth-work-student-numbers-plunge-by-28-per-cent>

65. HM Government, Housing and Communities (2022) Levelling up in the United Kingdom: Executive Summary, February 2022, p. 15. Available online: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1052046/Executive_Summary.pdf

66. Lepper, J. Deprived Areas Missing Out on Levelling Up Funding Due to Youth Work Spending Differences, Report Finds. CYPN, 15 September 2022.

Available online: <https://www.cypnow.co.uk/news/article/deprived-areas-missing-out-on-levelling-up-funding-due-to-youth-work-spending-differences-report-finds>

67. Shkolenko O., Tereshchenko E., Shulyar N. Improving the business climate for the development of the small and medium enterprise in Ukraine. Market infrastructure. 2020. № 45.

68. The British Youth Council (BYC). <https://www.youthpolicy.org/factsheets/country/united-kingdom>

69. Youth guarantee – knowledge centre - employment, social affairs & inclusion - European commission. European Commission. URL: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1327&langId=en>.

70. Youth Review: Summary findings and government respons. <https://www.gov.uk/government/publications/youth-review-summary-findings-and-government-response/youth-review-summary-findings-and-government-response>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Очікувані результати виконання Державної цільової соціальної програми “Молодь України” на 2021-2025 роки

Найменування завдання	Найменування показників виконання завдання	Одиниця виміру	усього	Значення показників				
				у тому числі за роками				
				2021	2022	2023	2024	2025
1. Підвищення рівня компетентностей молоді, у тому числі громадянських	1) відсоток молоді, яка підвищила рівень своїх компетентностей (знань, умінь, навичок, ставлень, тощо) для активної участі та інтеграції в суспільне життя	%	69,33	13,26	13,63	13,95	14,15	14,31
	у тому числі з метою:							
	розвитку громадянських компетентностей, у тому числі:	-“-	53,41	10,3	10,55	10,76	10,87	10,93
	- медіаграмотності	-“-	47,35	9,47	9,47	9,47	9,47	9,47
	- правової спроможності	осіб	110000		25000	25000	30000	30000
	адаптації до ринку праці в умовах війни та післявоєнний період, професійного та кар’єрного розвитку, підвищення економічної самостійності молоді, у тому числі	відсотків	6,14	1,16	1,19	1,23	1,26	1,3
	кількість поінформованої молоді про діяльність у креативних індустріях	осіб	11000	2000	2100	2200	2300	2400

відповідального ставлення до власного здоров'я	відсотків	7,27	1,39	1,41	1,46	1,49	1,52
відповідального ставлення молоді до планування сім'ї та відповідального батьківства	-“-	1,35	0,23	0,26	0,27	0,29	0,3
реінтеграції, адаптації та соціалізації в українському суспільному просторі	-“-	1,17	0,21	0,22	0,23	0,25	0,26
2) чисельність молоді з тимчасово окупованої Російською Федерацією території України, яка вступила на підготовчі курси до закладів вищої освіти, розміщених на територіях, де органи державної влади здійснюють свої повноваження в повному обсязі	осіб	3500	500	600	700	800	900
3) чисельність молоді з тимчасово окупованої Російською Федерацією території України, яка вступила до закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, розміщених на територіях, де органи державної влади здійснюють свої повноваження в повному обсязі	-“-	10 000	2000	2000	2000	2000	2000
4) чисельність учнів з тимчасово окупованої Російською Федерацією території України, які	осіб	10 000	2000	2000	2000	2000	2000

	здобувають загальну середню освіту (у тому числі дистанційно) в закладах освіти, розміщених на територіях, де органи державної влади здійснюють свої повноваження в повному обсязі							
	5) частка молоді, яка не працює, не навчається, не набуває професійних навичок, у загальній чисельності осіб віком 15-34 роки*	відсотків						
* Вік молоді, зазначений у показнику “зменшення частки молоді, яка не працює, не навчається, не набуває професійних навичок, у загальній чисельності осіб віком 15-34 роки (відсоток)” відповідає законодавству, де передбачено, що вік молоді в Україні становить 14-35 років. Водночас Держстат вираховує цей показник за фактом здійсненого опитування у звітному періоді (наприклад, показника 2020 року ще немає), тому поставити прогностичні показники до 2025 року немає можливості.								
	6) частка дослідників віком до 40 років, у загальній кількості дослідників	відсотків	2,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
	у тому числі:							
	жінок	-“-	50	50	50	50	50	50
	чоловіків	-“-	50	50	50	50	50	50
2. Підвищення рівня культури волонтерства серед молоді і її залучення до волонтерської діяльності для наближення перемоги та відновлення країни у післявоєнний період	1) відсоток молоді, яка бере участь у волонтерській діяльності (у проектах та заходах) для наближення перемоги та відновлення країни у післявоєнний період	-“-	2,52	0,44	0,46	0,53	0,54	0,55
	2) чисельність представників організацій, які залучають до своєї діяльності волонтерів, та фахівців, що популяризують	осіб	13 881	2285	2471	2785	3045	3295

	волонтерську діяльність серед молоді, які підвищили рівень своєї фаховості для розвитку культури волонтерства серед молоді							
3. Активізація залучення молоді до процесів ухвалення рішень	1) чисельність представників органів учнівського та студентського самоврядування, молодіжних консультативно-дорадчих органів, які беруть участі у процесах ухвалення рішень	-“-	78 582	13 629	14 566	15 993	16 796	17 598
	2) кількість молоді, поінформованої про безпосередні форми участі у процесах ухвалення рішень	осіб	80 425	15 208	15 815	16 192	16 464	16 746
4. Зміцнення соціальної згуртованості молоді	1) чисельність молоді, яка взяла участь у проектах у рамках здійснення обмінів молоддю в партнерстві з іншими державами та міжнародними організаціями	-“-	18 188	3 307	3 665	3 641	3 852	3 723
	2) кількість користувачів електронної системи для реалізації сервісу “Конкурс проектів міжнародних молодіжних обмінів”	-“-	2 525				1 370	1 155
	3) чисельність молоді, яка взяла участь у навчаннях з метою виконання програми залучення молоді до відновлення України шляхом реалізації молодіжних обмінів	-“-	120					120

	“Віднова:UA”							
5. Виконання програм для підготовки фахівців, які працюють з молоддю, у тому числі програми “Молодіжний працівник”	чисельність представників інститутів громадянського суспільства та фахівців, які працюють з молоддю, що пройшли навчання, у тому числі за програмою “Молодіжний працівник”	-“-	27 192	5020	5319	5474	5616	5763
6. Забезпечення функціонування молодіжних центрів	1) відсоток молоді, залученої до діяльності державної установи “Всеукраїнський молодіжний центр”	%	17,01	2,84	3,13	3,41	3,69	3,98
	2) кількість обласних молодіжних центрів	одиниць	19	19	19	19	19	19
	3) чисельність представників молодіжних центрів, які отримали відповідні компетентності для підвищення рівня їх спроможності та якості діяльності	осіб	17 752	2977	3284	3557	3831	4103
7. Сприяння створенню умов для розвитку спроможності інститутів громадянського суспільства	1) відсоток молоді, яка підвищить рівень своєї активності та інтеграції в суспільне життя завдяки участі у проектах молодіжних та дитячих громадських організацій	%	60,6	11,94	12,07	12,16	12,2	12,23
	2) чисельність представників, які працюють у молодіжних та дитячих громадських організаціях та пройшли навчання для підвищення рівня їх компетентностей для	осіб	2803	455	507	576	614	651

	роботи з молоддю							
	3) чисельність дітей та молоді, залучених до проведення заходів молодіжної організації “Пласт - Національна скаутська організація України”	-“-	10 121	10 121				
	4) збільшення відсотка членів молодіжної організації “Пласт - Національна скаутська організація України”	відсотків	10	10				
8. Здійснення експертно-аналітичних, інформаційних та підсумкових оціночних заходів	1) кількість досліджень/доповідей/моніторинрів щодо становища молоді в Україні	одиниць	15	3	3	3	3	3
	2) чисельність поінформованої молоді, зокрема вразливої категорії молоді та української молоді діаспори, про можливості, наявні та нові інструменти, її права та обов’язки для самореалізації, розвитку, участі та інтеграції у суспільне життя	відсотків	1,56	0,24	0,29	0,34	0,34	0,35
9. Забезпечення міжнародного молодіжного співробітництва	чисельність молоді або експертів молодіжної сфери, які відвідали міжнародні молодіжні заходи та проекти	осіб	100	10	15	20	25	30
10. Підтримка молодіжних проектів та виконання окремих завдань молодіжної політики	кількість молодіжних проектів, на реалізацію яких Українським молодіжним фондом надаються гранти	одиниць	400		100	100	100	100
	відсоток молоді, охопленої молодіжними	%	19,5		4,9	4,9	4,9	4,9

проектами у рамках надання Українським молодіжним фондом грантів							
кількість створених у рамках реалізації молодіжних проектів робочих місць для молоді, осіб	осіб	120			30	40	50

ДОДАТОК Б

Перелік завдань, заходів та показників на 2023 рік
Програми «Молодь Львівщини» на 2021 – 2025 роки

/№ з/п	Назва завдання	Перелік заходів завдання	Показники виконання заходу, один. виміру	Виконавець заходу, показника	Фінансування		Очікуваний результат
					джерела	Обсяги тис. грн	
1.	Підвищення спроможності та демократичного врядування інститутів громадянського суспільства	Захід 1. Підтримка на конкурсних засадах проєктів і програм, розроблених громадськими організаціями, спрямованих на реалізацію основних завдань Програми на підставі «Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проєктів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка», затвердженого Постановою КМУ від 12.10.2011 року №1049	затрат - обсяг фінансового ресурсу, спрямованого на виконання проєктів та заходів, тис. грн 1 500,0 тис. грн кількість регіональних закладів по роботі з молоддю (у розрізі їх видів) 1,од.; кількість штатних працівників регіональних закладів по роботі з молоддю, осіб - 5; з них жінок - 3 осіб. продукту - кількість окремих заходів – 30 од. -кількість учасників заходів – 10000 учасників ефективності -середні витрати на проведення одного регіонального заходу, 50 000 тис. грн; -середні витрати на забезпечення участі у регіональних заходах одного учасника, 150 грн якості - збільшення частки молоді, залученої до громадського життя, _20%,	Управління молоді та спорту обласної державної адміністрації, інститути громадянського суспільства	Обласний бюджет	1 500,0	Запровадження механізму інституційної підтримки молодіжних громадських організацій та організацій, які працюють з молоддю; збільшення частки представників ПС, які пройшли навчання; підвищення якості реалізованих проєктів і заходів, на які надається фінансова підтримка в межах конкурсу, у відповідно до Постанови КМУ від 20.12.1993 № 1049; збільшення на 20% кількості молоді, залученої до громадського життя
2.	Підвищення культури волонтерства серед молоді	Захід 1. Волонтерські молодіжні ініціативи в громадах	затрат - обсяг фінансового ресурсу 250,0 тис. грн кількість місцевих заходів (проєктів) у молодіжній сфері 6 од. продукту - кількість окремих заходів – 6 од. -кількість учасників заходів 180 осіб ефективності -середні витрати на проведення одного регіонального заходу, 41600 грн; -середні витрати на забезпечення участі у регіональних заходах одного учасника, 1388,8 грн якості - динаміка показників, які відображають кількість суспільно активних молодих людей, порівняно з минулим роком 20 %	Управління молоді та спорту обласної державної адміністрації, інститути громадянського суспільства	Обласний бюджет	250,0	Підвищення спроможності організацій, які залучають волонтерів до своєї діяльності та здійснення навчання для їх представників. Відновлення і розвитку молодіжної інфраструктури та підсилення місцевої молоді організаційно в реалізації молодіжних волонтерських ініціатив; збільшення вдвічі частки молоді, яка

							бере участь у волонтерських ініціативах; збільшення осередків громадських об'єднань, які створюють стійкі волонтерські групи на місцях; збільшення довіри населення до діяльності молодіжних волонтерських проєктів
3.	Активізація залучення молоді до процесів ухвалення рішень та підвищення рівня їх громадських компетентностей	Захід 1. Програма розвитку молодіжних рад у громадах	затрат - обсяг фінансового ресурсу 50000 грн. кількість місцевих заходів (проєктів) у молодіжній сфері 1 од продукту - кількість проведених заходів, 1 од. -кількість учасників заходів, 75 осіб ефективності -середні витрати на проведення одного регіонального заходу, 50000грн; -середні витрати на забезпечення участі у регіональних заходах одного учасника, 666,6 грн Якості -участь молоді в громадських обговореннях, 50 од. -кількість створених молодіжних рад в динаміці, 10 од. -кількість проведених тренінгів та заходів щодо розвитку молодіжних рад 1	Управління молоді та спорту обласної державної адміністрації, інститути громадянського суспільства	Обласний бюджет	50,0	Збільшення частки молоді, яка залучена до громадського життя та знає і вміє застосовувати інструменти участі
		Захід 2. Тренінги щодо участі молоді	затрат - обсяг фінансового ресурсу 50000 грн. кількість місцевих заходів (проєктів) у молодіжній сфері 1 од продукту - кількість проведених заходів, 1 од. -кількість учасників заходів, 50 осіб ефективності -середні витрати на проведення одного регіонального заходу, 50000грн; -середні витрати на забезпечення участі у регіональних заходах	Управління молоді та спорту обласної державної адміністрації, інститути громадянського суспільства	Обласний бюджет	50,0	

			<p>одного учасника, 1000 грн</p> <p>Якості</p> <p>-кількість поданих петицій 25 од.</p> <p>-кількість проведених тренінгів та заходів щодо участі молоді 1 од.</p>				
		Захід 3. Розвиток громадських компетентностей молоді	<p>затрат</p> <p>- обсяг фінансового ресурсу 300000 грн.</p> <p>кількість місцевих заходів (проектів) у молодіжній сфері 3 од</p> <p>продукту</p> <p>- кількість проведених заходів, 3 од.</p> <p>-кількість учасників заходів, 250 осіб</p> <p>ефективності</p> <p>-середні витрати на проведення одного регіонального заходу, 100000грн;</p> <p>-середні витрати на забезпечення участі у регіональних заходах одного учасника, 1200 грн</p> <p>Якості</p> <p>-участь молоді в розробці програм, 25 од.</p> <p>-кількість проведених тренінгів та заходів щодо розвитку громадських компетентностей 3 од</p>	Управління молоді та спорту обласної державної адміністрації, інститути громадянського суспільства	Обласний бюджет	300,0	
4.	Підвищення рівня мобільності молоді	Захід 1. Молодіжні обміни	<p>затрат</p> <p>- обсяг фінансового ресурсу 100,0 тис. грн.</p> <p>кількість місцевих заходів (проектів) у молодіжній сфері 2 од</p> <p>продукту</p> <p>кількість окремих заходів – 2 од.</p> <p>кількість учасників заходів, 100 осіб</p> <p>ефективності</p> <p>-середні витрати на проведення одного регіонального заходу, 50000 грн;</p> <p>-середні витрати на забезпечення участі у регіональних заходах одного учасника, 1000грн</p> <p>якості</p> <p>- динаміка збільшення кількості молоді залученої до молодіжних обмінів, порівняно з минулим роком 20 %</p>	Управління молоді та спорту обласної державної адміністрації, Громадська організація «Центр ініціативної молоді»	Обласний бюджет	100,0	Підвищення частки молоді, яка здобуває досвід через неформальну освіту поза межами своєї громади; збільшення кількості спільних проєктів між громадськими організаціями України та Європейського співтовариства, міжобласних, місцевих проєктів та заходів

5.	Підготовка фахівців, які працюють з молоддю	Захід 1. Базовий тренінг «Молодіжний працівник»	затрат - обсяг фінансового ресурсу 100,0 тис. грн. кількість місцевих заходів (проектів) у молодіжній сфері 2 од продукту кількість окремих заходів – 2 од. кількість учасників заходів, 50 осіб ефективності -середні витрати на проведення одного регіонального заходу, 50000 грн; -середні витрати на забезпечення участі у регіональних заходах одного учасника, 1000 грн якості - динаміка кількості фахівців, які пройшли спеціалізоване навчання, порівняно з минулим роком 20 %	Управління молоді та спорту обласної державної адміністрації, Львівська обласна організація Спілки Української молоді в Україні	Обласний бюджет	100,0	Збільшення кількості працівників, які пройшли навчання за спеціалізованою програмою «Молодіжний працівник»; підвищення рівня знань та компетентностей фахівців, необхідних для роботи з молоддю
6.	Розвиток мережі молодіжних центрів та просторів	Захід 1. Програма навчання для молодіжних просторів у громадах	затрат - обсяг фінансового ресурсу 200,0 тис. грн. кількість місцевих заходів (проектів) у молодіжній сфері 2 од продукту - кількість заходів, 2 од. - кількість учасників-100 осіб ефективності -середні витрати на проведення одного регіонального заходу, 100000 грн; -середні витрати на забезпечення участі у регіональних заходах одного учасника, 2000 грн якості - динаміка збільшення кількості молоді залученої до діяльності молодіжних центрів, порівняно з минулим роком 20 %	Управління молоді та спорту обласної державної адміністрації, інститути громадянського суспільства	Обласний бюджет	200,0	Збільшення частки молоді, яка залучена до діяльності молодіжних центрів та просторів; збільшення кількості молодіжних просторів на Львівщині, у тому числі їх мережування
7.	Національно-патріотичне виховання молоді	Захід 1. Молодіжний фестиваль «Зашків»	затрат - обсяг фінансового ресурсу 50,0 тис. грн. кількість місцевих заходів (проектів) у молодіжній сфері 1 од продукту - кількість заходів, 1 од. - кількість учасників заходів, 4000 осіб ефективності -середні витрати на проведення одного регіонального заходу, 50000 грн; -середні витрати на забезпечення участі у регіональних заходах одного учасника, 12,5 грн якості - динаміка показників, що відображають розвиток патріотичного духу, порівняно з минулим роком 25 %	Управління молоді та спорту обласної державної адміністрації, Львівська обласна молодіжна громадська організація «Юнацтво», громадська організація «Твереза Галичина»	Обласний бюджет	50,0	Підвищення рівня патріотичного духу та національної свідомості молоді; підвищення якості проектів національно-патріотичного виховання із залученням кваліфікованих спеціалістів

		<p>Захід 2. Духовно-патріотичний табір «Гуркало - 2023»</p>	<p>затрат - обсяг фінансового ресурсу 50,0 тис. грн. кількість місцевих заходів (проектів) у молодіжній сфері 1 од</p> <p>продукту - кількість заходів, 1 од. - кількість учасників заходів, 40 осіб</p> <p>ефективності - середні витрати на проведення одного регіонального заходу, 50000 грн; - середні витрати на забезпечення участі у регіональних заходах одного учасника, 1250 грн</p> <p>якості - динаміка показників, що відображають розвиток патріотичного духу, порівняно з минулим роком 20 %</p>	<p>Управління молоді та спорту обласної державної адміністрації, громадська організація «Апостольська Чота»</p>	<p>Обласний бюджет</p>	<p>50,0</p>	
		<p>Захід 3. Християнський військово-вишкільний табір «Захисник»</p>	<p>затрат - обсяг фінансового ресурсу 50,0 тис. грн. кількість місцевих заходів (проектів) у молодіжній сфері 1 од</p> <p>продукту - кількість заходів, 1 од. - кількість учасників заходів, 100 осіб</p> <p>ефективності - середні витрати на проведення одного регіонального заходу, 50000 грн; - середні витрати на забезпечення участі у регіональних заходах одного учасника, 500 грн</p> <p>якості - динаміка показників, що відображають розвиток патріотичного духу, порівняно з минулим роком 25 %</p>	<p>Управління молоді та спорту обласної державної адміністрації, Львівська обласна молодіжна громадська організація «Українська молодь – Христові»</p>	<p>Обласний бюджет</p>	<p>50,0</p>	
		<p>Захід 4. Курси домедичної допомоги</p>	<p>затрат - обсяг фінансового ресурсу 50,0 тис. грн. кількість місцевих заходів (проектів) у молодіжній сфері 1 од</p> <p>продукту - кількість заходів, 1 од. - кількість учасників заходів, 100 осіб</p> <p>ефективності - середні витрати на проведення одного регіонального заходу, 50000 грн; - середні витрати на забезпечення участі у регіональних заходах одного учасника, 500 грн</p> <p>якості - динаміка показників, що відображають розвиток патріотичного духу, порівняно з минулим роком 20 %</p>	<p>Управління молоді та спорту обласної державної адміністрації, громадська організація «Курси першої домедичної допомоги «САВ»</p>	<p>Обласний бюджет</p>	<p>50,0</p>	

		Захід 5. Проведення національно-патріотичних заходів	затрат - обсяг фінансового ресурсу 250,0 тис. грн. кількість місцевих заходів (проектів) у молодіжній сфері 5 од продукту - кількість заходів, 5 од. - кількість учасників заходів, 500 осіб ефективності - середні витрати на проведення одного регіонального заходу, 50000 грн; - середні витрати на забезпечення участі у регіональних заходах одного учасника, 500 грн якості - динаміка показників, що відображають розвиток патріотичного духу, порівняно з минулим роком 20 %	Управління молоді та спорту обласної державної адміністрації, інститути громадянського суспільства	Обласний бюджет	250,0	
	Усього					3 000,0 0	